Voorjaarsnota Westervoort 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**
Inleiding **4**
Financieel totaaloverzicht **5**
Programma 1 Bestuur **6**
Programma 2 Maatschappij **18**
Programma 3 Omgeving **35**
Bijlage 1: Voorstellen "Financieel gezond 2026" **51**

Samenvatting

Startpunt Voorjaarsnota 2024

	2024	2025	2026	2027	2028
Vastgesteld begrotingssaldo	1.175	2.465	623	682	785
BW3: Asfaltverharding	-17	-17	-17	-17	-17
Legesverordening Omgevingswet	187	100	100	100	100
Decembercirculaire 2023	441				
Startpunt Voorjaarsnota 2024	**1.786**	**2.547**	**706**	**765**	**868**

Ontwikkelingen resultaten 2024 - 2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Startpunt Voorjaarsnota	1.786	2.547	706	765	868
Ontwikkelingen programma 1 Bestuur	691	-1.206	-1.079	-1.210	-803
Ontwikkelingen programma 2 Maatschappij	-2.504	-3.054	-3.686	-3.843	-4.322
Ontwikkelingen programma 3 Omgeving	-217	-159	-9	-9	-9
Begrotingsresultaat na Voorjaarsnota 2024	**-244**	**-1.872**	**-4.068**	**-4.297**	**-4.265**

Door middel van een aantal dekkingsmaatregelen uit het project "Westervoort financieel gezond" verbeteren de saldi in de verschillende jaren:

	2024	2025	2026	2027	2028
Begrotingsresultaat na Voorjaarsnota 2024	-244	-1.872	-4.068	-4.297	-4.265
*Maatregelen categorie A**					
Programma 1 Bestuur	0	1.183	1.192	1.921	1.199
Programma 2 Maatschappij	0	1.055	1.055	1.055	1.018
Programma 3 Omgeving	0	49	34	34	34
Saldo Voorjaarsnota 2024 na bezuinigingen	**-244**	**416**	**-1.786**	**-1.287**	**-2.015**
Overige oplossingen:					
Maatregelen categorie B*	0	38	72	67	67
Maatregelen categorie C*	0	576	491	618	618

Op dit moment is nog niet bekend welke financiële gevolgen de meicirculaire 2024 gaat hebben. Naar aanleiding van de presentatie van de Voorjaarsnota van het Rijk is al wel een aanname gedaan.
Bovendien worden in de maanden juni/juli de inkomsten nog geactualiseerd. Deze zaken gaan nog voor een wijziging van het begrotingssaldo zorgdragen.

* Toelichting maatregelen:
Categorie A - positief advies college
Categorie B - kan, overweging raad
Categorie C - negatief advies college

Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2024. Deze Voorjaarsnota schetst een beeld van de ontwikkelingen in de gemeente Westervoort. In deze voorjaarsnota kijken we naar welke externe ontwikkelingen er op ons afkomen. En welke consequenties dit heeft voor het beschikbare budget van Westervoort. De Voorjaarsnota geeft koers en richting voor 2025 en verder. De keuzes worden door vertaald naar de meerjarenbegroting 2025-2028 die in het najaar door de gemeenteraad wordt behandeld.

We zijn er in geslaagd om te komen tot een sluitende begroting voor 2025. Doorkijkend naar 2026 en verder zal het een grote opgave worden om dit te continueren. Maar het college van gemeente Westervoort wil een financieel gezond beleid blijven voeren.

De financiële ingrepen van het Rijk in het gemeentefonds voor het jaar 2025 beïnvloed de financiële situatie van Westervoort negatief. Als gemeente besturen we in zeer onzekere tijden. Daarnaast worden we geconfronteerd met een forse kostenstijging in de zorg (Wmo en Jeugd). Ook 2026 wordt financieel een zwaar jaar door financiële keuze die door het laatste kabinet Rutte is gemaakt ten aanzien van het Gemeentefonds.

Er wordt van ons gevraagd om goede keuzes te maken. We zorgen ervoor dat de algemene reserves in stand blijven. Maar we sparen dit jaar minder dan eerder voorzien. We willen 0,5 miljoen euro per jaar inzetten om verschillende tegenvallers op te vangen. Maar ook kiezen we voor lastenverhoging middels de OZB en leges.

Het college zoekt naar een balans in de maatregelen. We kijken kritisch naar waar we kosten kunnen terugdringen. Voor het jaar 2025 voorzien we op dit moment geen grote ingrepen in de sociale voorzieningen. Maar de blijvende kosten stijging binnen zorg en welzijn moet voor de langere termijn een halt toegeroepen worden.

Het handhaven van het voorzieningenniveau van de gemeente Westervoort staat voor de langere termijn onder druk. De huidige financiële situatie dwingt ons om keuzes te maken. Het is onvermijdelijke om maatregelen te nemen voor het behoud van een gezonde financiële begroting. Het college legt de raad dan ook een Voorjaarsnota voor die behoudend is.

Financieel totaaloverzicht

Totaal	2024	2025	2026	2027	2028
Startpunt Voorjaarsnota	1.786.179	2.547.368	706.092	764.586	868.230
Autonome ontwikkelingen:					
Programma 1 Bestuur	695.333	-791.267	-650.064	-765.809	-377.660
Programma 2 Maatschappij	-2.344.019	-2.564.075	-3.195.670	-3.489.094	-3.978.121
Programma 3 Omgeving	-209.325	-152.567	-2.567	-2.567	-2.567
Saldo na autonome ontwikkelingen	-71.832	-960.541	-3.142.209	-3.492.884	-3.490.118
Overige ontwikkelingen:					
Speerpunten	32.500	-61.000	-61.000	-61.000	-6.000
Wensen/keuzemogelijkheden	-204.570	-850.216	-864.524	-742.619	-769.039
Saldo Voorjaarsnota 2024	**-243.902**	**-1.871.757**	**-4.067.733**	**-4.296.503**	**-4.265.157**
Maatregelen categorie A	0	2.287.540	2.281.541	3.009.941	2.250.541
Maatregelen categorie B	0	37.500	71.500	66.500	66.500
Maatregelen categorie C	0	575.711	491.152	617.592	617.592
Saldo vjn na maatregelen A	**-243.902**	**415.783**	**-1.786.192**	**-1.286.562**	**-2.014.616**

Programma 1 Bestuur

1.1 Inleiding

Het programma Bestuur gaat over de relatie van de gemeente met inwoners, ondernemers, medewerkers en samenwerkingspartners. Het gaat om overheidsparticipatie (het ondersteunen van initiatieven vanuit de bevolking en bedrijfsleven), dienstverlening, de samenwerking met andere gemeenten en organisaties, het creëren van een veilige omgeving voor inwoners en bedrijven. En om een financieel gezonde huishouding en de bedrijfsvoering van de eigen (ambtelijke) organisatie.

Binnen dit programma vallen onder andere de werkzaamheden die ondersteunend zijn aan de gemeentelijke taken uit de programma's 2 en 3, zoals communicatie, participatie, juridische zaken en dienstverlening. Onder dienstverlening vallen de publieksbalies/Burgerzaken, het telefonisch klant contact centrum, de website en sociale media. Daarnaast vallen het financiële beleid van de gemeente, de ontvangsten vanuit het gemeentefonds, de lokale lasten zoals OZB, leges en heffingen en de reserves onder dit programma.

Verder omvat dit programma de werkzaamheden die passen bij de verantwoordelijkheid van de gemeente voor openbare orde en veiligheid. Met de veiligheidspartners (veiligheidsregio, politie, brandweer, openbaar ministerie), inwoners en bedrijven wordt binnen dit programma samengewerkt aan de veiligheid in de gemeente. Prioriteiten in het lokale veiligheidsplan zijn: zorg & veiligheid, ondermijning, digitale veiligheid en crisisbeheersing.

De gemeente wil een betrouwbare, transparante en financieel gezonde partner zijn voor inwoners, ondernemers en (overheids)instellingen. De speerpunten in dit programma dragen bij aan het realiseren van een goede dienstverlening aan en samenwerking met onze inwoners en partners. Onder 1.3 zijn als speerpunten benoemd:

- Digitale veiligheid voor inwoners en bedrijven.
- Uitvoering geven aan participatie.
- Verbeteren van de schriftelijke dienstverlening.
- Integraal werken.
- Implementatie Wet open overheid.
- Cyberveiligheid van de eigen organisatie.

1.2 Externe ontwikkelingen

Informatisering en de digitale samenleving
Diverse wet- & regelgeving, zoals de "Wet open overheid", de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden en vernieuwen van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente daarin moet meebewegen.

Het beveiligen van informatie is essentieel voor het functioneren van de gemeente. Het bekendste voorbeeld van ‘Hof van Twente’ toont aan dat een gemeente kwetsbaar is. In de periode na dit voorbeeld zijn er vele andere voorbeelden bij gekomen. Verschillende maatregelen worden in verband met de toegenomen risico’s rondom met name ransomware genoemd. Gezien de toenemende mate van afhankelijkheid van ICT-middelen is het te verwachten dat er structureel aanmerkelijk meer financiële middelen nodig zijn in de komende periode.

Wet open overheid (Woo)
De Wet open overheid (Woo) heeft als doel overheden en semi-overheden transparanter te maken. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. Daarmee is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervallen. Het grote verschil met de Wob is dat de Woo verplicht dat documenten in elf informatiecategorieën gefaseerd (5 jaar) actief openbaar worden gemaakt. In 2024 zal de implementatie van de Woo voortgang hebben, waarbij ook het op orde brengen van de informatiehuishouding en training en bewustwording van de medewerkers en bestuurders belangrijke doelstellingen zijn.

Artificial Intelligence (AI)
Vanwege de ontwikkelingen op het gebied van Artificial Intelligence (AI) is te verwachten dat de gemeente zich ook moet voorbereiden op deze nieuwe ontwikkelingen op technisch vlak. De verwachting is dat er vanuit de in ontwikkeling zijnde wetgeving, consequenties volgen voor gemeenten. De implementatie van het gemeentelijke deel en de gevolgen voor de werkzaamheden die de gemeente op dit vlak moet verrichten zijn nog onduidelijk. De gemeente houdt zich aan de landelijke richtlijnen en volgt deze. Op dit moment is gekozen om nog geen extra inspanning te doen op het gebied van AI en aldus hiervoor geen capaciteitsvraag in te dienen. Bij implementatie nieuwe wetgeving moet rekening gehouden worden met een capaciteitsaanvraag.

1.3 Wat willen we bereiken?

De gemeente is een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Elk contact met de gemeente draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van inwoners, het vestigingsklimaat voor bedrijven en het (herstel van) vertrouwen in de overheid. De gemeente is daartoe een transparante organisatie, die zijn informatiehuishouding en informatieveiligheid op orde heeft.

De manier waarop de dienstverlening, communicatie, participatie en de aandacht voor veiligheid (digitaal en fysiek) zijn georganiseerd draagt hieraan bij.

De gemeente heeft een visie op dienstverlening. In de gemeentelijke organisatie worden de vier uitgangspunten uit de Visie op dienstverlening (‘inwoner centraal’, ‘servicegericht’, ‘duidelijk’ en ‘kennis van zaken’) verankerd. Hierdoor voelen inwoners en ondernemers zich welkom en merken zij in alles dat zij centraal staan in het contact met de gemeente.

Om de samenwerking en de verbinding tussen gemeente en samenleving te bevorderen, is in 2023 een beleidskader Participatie vastgesteld. De werkwijze die daarbij hoort, wordt ontwikkeld en geborgd in de organisatie en de samenleving.

Een goede en tijdige communicatie en transparantie van informatie draagt bij aan meer begrip voor elkaar en voor gemaakte keuzes. Zoveel mogelijk stukken en beraadslagingen zijn openbaar en eenvoudig opvraagbaar. Alleen als het absoluut noodzakelijk is, wordt geheimhouding opgelegd.

De gemeente is een veilige plaats om te wonen, te werken en te verblijven. De gemeente probeert ervoor te zorgen dat kwetsbare personen niet afglijden naar risico-, overlastgevend of crimineel gedrag. Inwoners en bedrijven worden bewust gemaakt van de gevaren van digitale criminaliteit, zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen. De gemeente werkt goed samen met andere overheidsinstanties om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.

1.4 Wat gaan we daarvoor doen?

A. Het bevorderen van de samenwerking tussen gemeente en samenleving

Dit zijn de speerpunten:

A.1	Uitvoering geven aan participatie
Doel	
Toelichting	Participatie gaat over actieve inwonersbetrokkenheid. Over hoe inwoners een rol kunnen spelen bij de voorbereiding, besluitvorming, uitvoering en evaluatie van zaken in het publieke domein. Dat kan op initiatief van de gemeente gebeuren, maar ook op initiatief van bewoners zelf. Participatie is doen. Actief het dorp in (bijvoorbeeld via dorpsgesprekken) en met elkaar in gesprek over verschillende meningen, ervaringen, ideeën en belangen over verschillende onderwerpen. Achterhalen waar mensen zichzelf voor willen inzetten en dit faciliteren. Uitleggen waar de gemeente mee bezig is. En leren van de ervaringen die de gemeente daarbij opdoet. Kortom: participatie is samen aan de slag zijn. In 2023 is het beleidskader participatie vastgesteld. Daar geeft de gemeente de komende jaren uitvoering aan. Medewerkers worden getraind en begeleid in het werken volgens de handreiking participatie. Daarnaast zet de gemeente in op het begeleiden van burgerinitiatieven die een beroep op ondersteuning door de gemeente.
Risico's	Participatieplannen kunnen onvoldoende worden ingericht, waardoor onduidelijkheid ontstaat tot hoever de geboden participatie reikt. De ontevredenheid van inwoners neemt daardoor toe. Invoering van het uitdaagrecht vormt een extra uitdaging en risico voor de organisatie, omdat elke uitdaging hoe dan ook begeleiding vraagt van meerdere afdelingen en daarmee de druk op de organisatie opvoert.
Planning	Bij de voorjaarsnota maakt de gemeenteraad een definitieve keuze voor implementatiescenario 1 of 2. Na deze besluitvorming wordt het uitvoeringsplan participatie uitgevoerd. De uitvoering en borging loopt door naar volgende jaren.
Financiën	Er zijn 2 scenario's uitgewerkt voor het implementeren van het beleidskader participatie uit 2023. Het eerste scenario is een budgetneutraal scenario waarin zeer beperkt de ambities uit het beleidskader worden geïmplementeerd in de ambtelijke organisatie door bestaande budgetten in te blijven zetten. Nadeel van dit scenario is dat er geen capaciteit is om burgerinitiatieven en Right to Challenge initiatieven te begeleiden. Het tweede scenario vergt een bescheiden extra investering (€55.000), maar heeft als grote voordeel dat het door de inwoners gewenste initiatievenloket kan worden ingericht met de benodigde begeleiding aan burgerinitiatieven. Ook kunnen initiatieven op basis van het Right to Challenge wel worden opgepakt in dit scenario.
Participatie	Dit speerpunt is gericht op het versterken van de kwaliteit van participatieve trajecten. Op basis van ervaringen daarmee scherpt de gemeente werkwijzen en beleid verder aan.

A.2	Verbeteren van de schriftelijke dienstverlening
Doel	Een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke dienstverlening is de wijze waarop wordt gecommuniceerd met inwoners, bedrijven, instellingen en andere klanten. Iedereen die van de gemeente een (nieuws)brief, een e-mail of ander bericht ontvangt, moet begrijpen waarom hij die ontvangt, waar de tekst over gaat, wat de boodschap is en wat er van hem wordt verwacht. Communicatie vanuit de gemeente moet uitnodigend en servicegericht zijn, geschreven vanuit de belevingswereld van de ontvanger.

A.2	Verbeteren van de schriftelijke dienstverlening
Toelichting	Dat betekent dat de schriftelijke boodschappen lezersgericht moeten zijn. Heldere, foutloze teksten met een goede opbouw, een heldere boodschap, een neutrale toon en op een passend taalniveau. In de meeste gevallen is dat B1. Dit taalniveau -dat teksten voor de meeste mensen begrijpelijk maakt- wordt al toegepast bij de webteksten. Gemeentelijke brieven, mails en andere uitingen worden nog niet altijd geschreven in taalniveau B1. Hierdoor wordt vaak niet goed begrepen wat wordt bedoeld of wat er van de lezer wordt verwacht. Daarom is het belangrijk een verbeterslag te maken in de schriftelijke communicatie. In 2024 worden hiervoor al diverse acties opgepakt, zoals een leer- en ontwikkeltraject voor medewerkers gericht op het schrijven van lezersgerichte en begrijpelijke teksten en de inzet van de tool Klinkende Taal. Verder wordt in 2024 een versimpelteam opgericht, dat moeilijk leesbare (standaard)brieven gaat herschrijven. In 2025 zal de focus erop gericht zijn ook inwoners te gaan betrekken bij het vereenvoudigen van teksten. Er zal een klantpanel worden opgericht met inwoners uit diverse doelgroepen om moeilijke teksten te helpen “versimpelen”.
Risico’s	Het anders schrijven vraagt om bewustwording en draagvlak binnen de gemeentelijke organisatie. Medewerkers moeten een nieuwe schrijfvaardigheid ontwikkelen. In het begin zal het schrijven van een tekst meer tijd kosten. Hiermee ontstaat het risico dat men afhaakt en terugvalt op de oude manier van schrijven. Dit risico wordt ondervangen door een goede inrichting van het leerproces, door begeleiding en door monitoring. Verder vraagt het vereenvoudigen van teksten veel tijd en wordt de inzet van medewerkers vooralsnog budgetneutraal ingestoken. Dit betekent dat de voortgang afhankelijk is van beschikbare tijd/ruimte naast andere prioriteiten en het reguliere takenpakket.
Planning	De tool Klinkende Taal wordt vanaf medio 2024 door een groot deel van de medewerkers van 1Stroom gebruikt voor het helpen vereenvoudigen van teksten. Ook wordt in 2024 een intern versimpelteam opgericht dat aan de slag gaat met het herschrijven van (standaard)brieven. Dit jaar zal erop gericht zijn om binnen de ambtelijke organisatie een routine voor het herschrijven van teksten te ontwikkelen, zodat het proces goed ingericht is en vanaf 2025 ook inwoners hierbij kunnen worden betrokken.
Financiën	De kosten van het leer- en ontwikkeltraject en de tool Klinkende Taal worden gedekt uit bestaande budgetten binnen de begroting van 1Stroom.
Participatie	Er wordt een inwonerspanel opgericht om moeilijke teksten te beoordelen en het versimpelteam te helpen deze teksten te vereenvoudigen. Verder zal steekproefsgewijs onderzoek worden gedaan onder de ontvangers van brieven om te kunnen toetsen of de schriftelijke communicatie ook daadwerkelijk begrijpelijk is. Daarnaast kan op basis van inkomende klantvragen worden gemonitord of het aantal vragen naar aanleiding van de schriftelijke communicatie vanuit de gemeente afneemt.

A.3	Implementatie Wet Open Overheid (WOO)
Doel	Een transparante organisatie en gemeente, die zijn informatiehuishouding op orde heeft.
Toelichting	De Wet open overheid is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Het grote verschil tussen de Woo en de Wob betreft de actieve openbaarmaking van overheidsinformatie (11 informatiecategorieën). Een belangrijk onderdeel van de Woo is het op orde brengen van de informatiehuishouding van de gemeenten en 1Stroom. Beide zullen tot en met 2027 gefaseerd moeten gaan plaatsvinden.

A.3	Implementatie Wet Open Overheid (WOO)
Risico's	De Gemeenschappelijke Regelingen waarmee onze gemeenten verbonden zijn moeten zich ook houden aan de Wet Open overheid. GR-en krijgen echter geen budget vanuit het Rijk.
Planning	De implementatie van de Woo duurt nog tot en met 2027.
Financiën	De uitvoering van het project Implementatie WOO is in de begroting gedekt uit de middelen die vanuit de Rijksoverheid beschikbaar zijn gesteld. Er worden boven op deze middelen geen extra middelen gevraagd.
Participatie	Dit speerpunt is volledig gericht op het verbeteren van de informatievoorziening aan inwoners. Daarnaast zullen inwoners ook actief bevraagd gaan worden over hoe zij de informatievoorziening van de gemeenten ervaren, bijvoorbeeld via een klankbordgroep.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

B.1	Digitale veiligheid
Doel	Inwoners en bedrijven bewust maken van de gevaren van digitale criminaliteit, zodat zij dat tijdig herkennen en weten wat ze moeten doen als ze ermee te maken krijgen en zich ertegen kunnen wapenen.
Toelichting	Er vindt een verschuiving plaats van traditionele criminaliteit (woning-/auto-inbraken) naar cybercriminaliteit. Cybercrime is een verzamelterm geworden van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. Mensen van alle leeftijden worden het slachtoffer van oplichting via whatsapp of phishingmails. Criminelen kunnen bedrijfssystemen 'gijzelen' en losgeld eisen of belangrijke voorzieningen overnemen. En de digitale wereld draagt ook steeds vaker bij aan radicalisering, het creëren van maatschappelijke onrust en het aanjagen van ordeverstoringen. Verder zijn mensen zich er niet van bewust dat ze onbedoeld dader kunnen worden door bijvoorbeeld een gevoelig filmpje of foto's door te sturen. Gemeenten kunnen een rol spelen om te voorkomen dat inwoners, bedrijven en voorzieningen slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Met onder andere voorlichting moet de bewustwording vergroot worden.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van geld en informatie, enorme bedrijfsschade tot zelfs ontwrichting van de samenleving als bepaalde voorzieningen worden gehackt.
Planning	In het nieuwe integrale veiligheidsplan 2023-2026 is digitale criminaliteit als prioriteit opgenomen. In het plan is op hoofdlijnen aangegeven wat we willen gaan doen. De acties spreiden zich uit over meerdere jaren.
Financiën	Cyberveiligheid is een betrekkelijk nieuw onderwerp voor gemeenten. Langzaamaan komen er projecten en initiatieven op dit thema. Wat voor onze gemeente geschikt is, moet nog worden onderzocht of ontwikkeld. De kosten zijn op voorhand niet aan te geven, maar het zal voornamelijk personele inzet vergen.
Participatie	Het vergroten van de cyberveiligheid kan niet tot stand komen zonder de inwoners en ondernemers. Meer bewustwording bij inwoners en bedrijven over de gevolgen van cybercrime is een belangrijke eerste stap. Samenwerking met bijvoorbeeld ondernemersverenigingen en het Nationaal Cyber Security Centrum zal daarbij worden gezocht.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van de inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

C.1	Cyberveiligheid eigen organisatie
Doel	Cyberveiligheid in de organisatie van de gemeente vergroten.

C.1	Cyberveiligheid eigen organisatie
Toelichting	Het is voor de gemeente en de gemeentelijke organisatie van belang om een goede weerbaarheid tegen cybercriminelen te hebben. Het aantal digitale producten en diensten groeit waardoor de digitale kwetsbaarheid toeneemt. Niet alleen is onze dienstverlening afhankelijk van goed werkende ICT-systemen, ook wordt er veel met privacygevoelige informatie gewerkt. Het gijzelen c.q. stilvallen van onze systemen heeft grote consequenties. Het snel signaleren en bestrijden van incidenten is belangrijk.
Risico's	Cybercrime kan leiden tot diefstal van informatie en/of andere middelen, bedrijfsschade en zelfs tot ontwrichting van de samenleving als bepaalde voorzieningen worden gehackt.
Planning	De Regionaal ICT en Inkoop Dienstencentrum (RID) en 1Stroom werken voortdurend aan de veiligheid van de gemeentelijke ICT-systemen. De RID voert de benodigde technische wijzigingen uit. 1Stroom werkt aan het vergroten van het bewustzijn informatieveiligheid en de digitale vaardigheden van de organisatie door middel van opleidingen en cyberveiligheidsoefening.
Financiën	De kosten voor de cyberveiligheid van de gemeentelijke systemen zijn meegenomen in de begroting van de RID. Kosten voor het vergroten van het interne bewustzijn en het uitvoeren van een cyberveiligheidsoefening zijn gedekt vanuit de bestaande middelen.
Participatie	Participatie is niet van toepassing op het vergroten van de cyberveiligheid van de eigen organisatie.

1.5 Wensen/keuzemogelijkheden/investeringen

1.5.a Vervolg Toekomstvisie RID
De RID is naar aanleiding van de strategische sessies in 2022 en het rapport Toekomstvisie RID van adviesbureau M&I uit 2023 een verbetertraject gestart om klaar te zijn voor deze toekomst. De daaruit volgende I&A-Visie en consequenties zijn in de gemeenteraad van april behandeld. De invulling van de opdrachtgevende rol van de gemeente is in het integrale beeld meegenomen. In 2024 zal er aanvullend een onderzoek uitgevoerd worden naar de verdere professionalisering van functioneel beheer. De consequenties van dat onderzoek worden in het vervolgtraject meegenomen.

Model	2024	2025	2026	2027	2028
Minimaal	4.784	277.680	291.988	306.869	343.289
Optimaal	134.732	414.904	437.200	460.834	485.885
Groei	26.346	293.388	343.571	414.728	485.885

1.5.b Nieuwe wensen 1Stroom
In de nieuwe begroting 1Stroom zijn een aantal nieuwe wensen opgenomen. Het betreft hier de wensen voor datagedreven werken en verbeteren kwaliteit stukkenstroom. Omdat er nog over deze voorstellen moet worden beslist neemt de gemeente de bedragen die op de nieuwe wensen betrekking hebben in dit onderdeel op.

1.5.c Dienstverlening: verruimen van de openingstijden van het gemeentehuis
Sinds 2024 zijn de openingstijden verruimd en is het gemeentehuis op maandag tot en met donderdag ook de middagen (weer) geopend. Daarbij is er nog wel een sluiting tussen 12.00-13.00 uur in verband met de noodzakelijke pauze tussen twee diensten die door het werken op twee locaties wordt bemoeilijkt. Tijdens dit sluitingsuur staan er dagelijks alsnog inwoners of bezoekers voor een dichte deur. Ook komen er soms bezoekers ongenodigd binnen als een andere bezoeker de voordeur verlaat, waardoor mensen verdwaald in de hal van het gemeentehuis staan. Op basis van de ervaringen hiermee in het eerste kwartaal van 2024, wordt voorgesteld het gemeentehuis ook van 12.00 – 13.00 uur open te stellen. Concreet betekent dit dat het gemeentehuis dan open is op:
- maandag – donderdag: 8.00 – 16.00 uur
- vrijdag: 8.00 – 12.00 uur
- maandag om de week: 18.00 – 20.00 (oneven weken)

Om de voorgestelde verruiming van de openingstijden in Westervoort mogelijk te maken, is extra personele capaciteit nodig, om de Servicebalie in het gemeentehuis te kunnen bemensen. Vanwege de tijd benodigd voor het heen-en-weer reizen tussen twee locaties en de continuïteit in de bezetting op alle klantkanalen gedurende de hele dag vraagt dit om relatief veel extra formatie, te weten 0,2778 fte. De jaarlijkse personeelskosten hiervoor ten laste van de begroting bedragen € 18.900 (peildatum loonkosten 1-1-2024).

Intussen vraagt het vooruitzicht met tekorten op de gemeentebegroting vanaf 2025 om scherpe keuzes ten behoeve van een sluitende begroting. Naast de beperkte ruimte voor nieuwe wensen zal er ook bezuinigd moeten worden op bestaand beleid. In dat licht en gelet op het feit dat de meeste inwoners gemiddeld eens in de vijf tot tien jaar naar het gemeentehuis moeten komen, is de impact op het welzijn van inwoners minimaal en wordt voorgesteld de huidige openingstijden aan te houden en niet tot de genoemde verruiming van de openingstijden over te gaan.

1.5.1 Overige activiteiten

1.5.2 Welke externe partijen dragen hieraan bij

Gemeenschappelijke regelingen
De gemeente neemt deel aan diverse gemeenschappelijk regelingen. Een gemeenschappelijke regeling is een vorm samenwerking tussen verschillende bestuursorganen ter behartiging van een of meerdere belangen van die bestuursorganen. De Gemeenschappelijke regelingen vragen hun bijdrage via besluiten van hun eigen Algemeen Bestuur. Gelet op de loon- en prijsontwikkelingen zullen de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen fors hoger uitvallen. De gemeente neemt deel aan de volgende regelingen:
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR)
- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
- Euregio Rijn en Waal
- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA/ODRN)
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (DRAN)
- 1Stroom
- Samenwerking de Liemers (SDL (RSD/RID))
- Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg (SALD)
- Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland (MGR)
- Gemeenschappelijke regeling Huisvesting Voorgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Behalve deze gemeenschappelijke regelingen zijn er tal van andere vormen van samenwerkingen waar aan wordt deelgenomen maar niet vallen onder de Wet gemeenschappelijke regelingen, bijvoorbeeld de Liemerse Ambassade.

Terugtrekkende rol veiligheidspartners
Het Openbaar Ministerie (OM) en de politie worden jaarlijks geconfronteerd met een groot aantal strafbare feiten waarvan melding of aangifte wordt gedaan. De beschikbare opsporingscapaciteit is niet toereikend om van alle strafbare feiten verdachten op te sporen en, in geval van voldoende bewijs, te vervolgen. Dat is altijd al zo geweest, maar knelt nu extra door personeelstekorten.
Om diezelfde reden neemt het OM ook een minder prominente rol in het Veiligheidshuis. Dat betekent dat de strafrechtelijke component in het gedrang komt en de druk op de gemeente en op de (bestuursrechtelijke) bevoegdheden van de burgemeester groter wordt. Inwoners verwachten namelijk wel dat er wordt opgetreden tegen misstanden. Mede daarom heeft de burgemeester eerder dit jaar bijvoorbeeld beleidsregels vastgesteld voor de aanpak van straatdealers. De Wet Bibob wordt aangescherpt, net als de prostitutiewetgeving en prostitutiecontroles gaan op termijn van de politie naar de gemeente. De verhoogde druk op de gemeente leidt ook tot een hogere druk op de ambtelijke capaciteit. De komende tijd moet uitwijzen wat de gevolgen precies gaan zijn.

1.6 Wat gaat het ons kosten?

		2024	2025	2026	2027	2028
	Speerpunten:					
A.1	Uitvoering geven aan participatie		-55.000	-55.000	-55.000	
A.2	Verbeteren van de schriftelijke dienstverlening					
A.3	Integraal werken					
A.4	Implementatie Wet Open Overheid					
B.1	Digitale veiligheid					
C.1	Cyberveiligheid eigen organisatie					
	Totaal speerpunten	**0**	**-55.000**	**-55.000**	**-55.000**	**0**
	Wensen/keuzes/overige activiteiten/investeringen:					
1.5.a	Vervolg Toekomstvisie RID	-4.784	-277.680	-291.988	-306.869	-343.289
1.5.b	Nieuwe wensen 1Stroom		-82.320	-82.320	-82.320	-82.320
1.5.c	Verruimen openingstijden gemeentehuis					
	Totaal wensen/ keuzes/investeringen	**-4.784**	**-360.000**	**-374.308**	**-389.189**	**-425.609**
	Autonome ontwikkelingen:					
161a	Rente schatkistbankieren	190.000	90.000			
161b	Wervingskosten	0				
161c	Uitkering gemeentefonds	87.000	-191.000	160.000	86.000	112.000
	waarvan éénmalige bijdrage opschalingskorting		-500.000			
	dekking opschalingskorting uit resultaat 2023		500.000			
161d	Wachtgeld wethouder	-53.467	-29.414			
161e	Antidiscriminatie voorziening	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800
161f	Dierentehuis Arnhem en omstreken	-9.000	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000
161g	Inhuur Nieuwhof					
161h	Bestuursopdracht Sociaal Domein	-30.000				
161i	Spaarprogramma	500.000				
161j	Begroting 1Stroom		-653.653	-802.864	-844.609	-482.460
	Totaal autonome ontwikkelingen	**695.333**	**-791.267**	**-650.064**	**-765.809**	**-377.660**
	Totaal ontwikkeling programma 1	**690.549**	**-1.206.267**	**-1.079.372**	**-1.209.998**	**-803.269**

1.6.1 Toelichting op de autonome ontwikkelingen

1.6.1.a Rente schatkistbankieren
In de begroting 2024 is een bedrag opgenomen van € 90.000 voor ontvangen rente. Het eerste kwartaal is een bedrag ontvangen van totaal € 82.800 aan rente schatkist en rente op de BNG rekening. Dit bedrag extrapolerend voor het gehele jaar betekent dat een renteopbrengst van € 331.200. Rekening houdend met een daling van het percentage rente en een daling van het saldo wordt er een opbrengst verwacht van € 280.000. Een incidenteel voordeel van € 190.000. Voor 2025 wordt een bedrag opgenomen van € 90.000.

1.6.1b Wervingskosten
De gemeenteraad gaat een campagne organiseren om inwoners van Westervoort te enthousiasmeren voor de politiek. Voor het organiseren van deze activiteiten is budget nodig.

De raad heeft al besloten een budget van € 12.000 beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserve. Ook is besloten de mutatie in de voorjaarsnota vast te leggen.

1.6.1c Uitkering gemeentefonds
Het ministerie van Financiën heeft zoals gebruikelijk de voorjaarsnota van het Rijk opgesteld. Deze geeft een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. Over de exacte gevolgen hiervan worden de gemeenten geïnformeerd via de meicirculaire. Op basis van een voorlopige doorrekening is een inschatting gemaakt wat de gevolgen voor de gemeente Westervoort zijn. In de voorjaarsnota wordt iets gezegd over het accres, de incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029, het schrappen van de opschalingskorting en de afrekening van het BTW-compensatiefonds over 2023. Voor Westervoort zou dit in 2024 een voordeel opleveren van € 87.000. In 2025 volgt dan een nadeel van € 691.000. In 2026 is er dan een voordeel van € 160.000, in 2027 een voordeel van € 86.000 en in 2028 een voordeel van € 112.000. Totdat de meicirculaire is doorgerekend wordt aangenomen dat dit de gevolgen zijn voor de algemene uitkering in de komende jaren.
1.6.1d Wachtgeld wethouder
Per 1 april 2024 is er een wethouder gestopt in Westervoort. Deze wethouder heeft recht op een wachtgeld uitkering tot de pensioendatum. Dit betekent een incidenteel nadeel van € 82.881. Begin juni 2025 eindigt het recht op het wachtgeld

1.6.1e Antidiscriminatievoorziening
Het budget van € 10.800 voor de antidiscriminatievoorziening is ondergebracht in Programma 1, onderdeel veiligheid. Het antidiscriminatiebeleid en de antidiscriminatievoorziening sluiten echter veel beter bij het onderwerp Inclusie en de nieuwe Inclusie Agenda. Deze onderwerpen zitten in het Sociaal domein. Daarom wordt voorgesteld het budget voor de antidiscriminatievoorziening over te hevelen naar Programma 2 (6324-438007 VN-Verdrag vergoeding bijdragen aan derden).

1.6.1.f Dierentehuis Arnhem en omstreken
Het Dierentehuis Arnhem en omstreken voert voor de gemeente een wettelijk taak uit, namelijk het opvangen van (zwerf)dieren. Dit doen zij in een verouderd gebouw te Velp. De afgelopen jaren zijn dienst afnemende gemeenten samen met het Dierentehuis in gesprek geweest voor nieuwbouw van het Dierentehuis.

Dit heeft in 2023 geresulteerd in een (contra)garantstelling aan de gemeente Arnhem voor het kunnen verstrekken van een lening van de BNG door de stichting Dierentehuis Arnhem en omstreken, een start (eind 2023) met de verbouwing van een tijdelijk locatie en het verhuizen van de opgevangen dieren in begin 2024. Ook is er een vernieuwde overeenkomst afgesloten.

Ook de financieringssystematiek van het Dierentehuis wordt gewijzigd. Hierdoor stijgt de structurele bijdrage aan het Dierentehuis met ingang van 2024 met € 9.000 en in 2025 nog eens met € 9.000. Hierna (2026 en verder) zal er sprake zijn van indexering.

1.6.1.g Inhuur ten behoeve van de Nieuwhof
In de begroting is € 30.000 structureel gereserveerd voor inhuur. Deze taken worden nu ondergebracht bij 1Stroom bij de afdeling Beheer Buiten en Sportcentrum. Hierdoor kan de facilitering van: sleutelbeheer, toezicht, roosterbeheer, etc. beter uitgevoerd worden. Het mes snijdt voor de gemeente hiermee aan twee kanten. Er kan het grootste gedeelte van de week (in)direct toezicht worden georganiseerd en het personeel van 1Stroom kan veiliger werken. Iedere dienst kan zo goed als dubbel bemenst worden.

1.6.1.h Bestuursopdracht Sociaal Domein
De oplopende uitgaven voor de maatwerkvoorzieningen in het kader van de Jeugdwet en de Wmo hebben grote invloed op de gemeentelijke begroting. Het college heeft daarom opdracht gegeven aan een extern bureau om enerzijds de wettelijke en niet-wettelijke taken van het sociaal domein met bijbehorende financiële stromingen en anderzijds in de (mate van) beïnvloedbaarheid van deze taken en budgetten (incl. inkomsten) in beeld te brengen. De inzichten moeten vervolgens een bijdrage leveren aan het debat over de (on)mogelijkheden voor de financiële houdbaarheid in het sociaal domein. De kosten van maximaal € 30.000 komen ten laste van het exploitatieresultaat van 2024.

1.6.1.i Spaarprogramma
Het verwachte begrotingsresultaat in 2024 is € 743.902 negatief, inclusief het spaarprogramma van € 500.000. Door het spaarprogramma niet uit te voeren wordt het verwachte begrotingssaldo € 243.902.

6.1.j Begroting 1stroom
De meerjarenbegroting 2025-2028 van 1Stroom ligt op dit moment ter besluitvorming voor. In deze begroting zijn een aantal structurele formatievoorstellen opgenomen (zie onderdeel 1.5.c) en ook de loon- en prijsontwikkeling binnen 1stroom voor de komende jaren. De bijdrage van Westervoort aan 1stroom gaat in de komende jaren stijgen. Voor 2025 is er een kostenstijging van € 653.653, voor 2026 een stijging van € 802.864, voor 2027 € 844.609 en voor 2028 een stijging van € 482.460. Voor de exacte inhoud van de voorstellen verwijzen we naar de begroting 1stroom.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Inleiding

Het programma Maatschappij omvat alle beleidsvelden van het sociale domein. Naast de taken op het vlak van zorg voor kwetsbare inwoners, de jeugd en participatie gaat het ook om verantwoordelijkheden op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en ontmoeting. De transformatie in het sociale domein geven we vorm op basis van vijf ontwikkellijnen. In 2023 hebben we een start gemaakt het de strategische notitie Sociaal Domein. Deze hopen we medio 2024 vast te stellen. Dit document is het fundament voor de transformatie en voor (lastige) beleidskeuzen in de nabije toekomst.

Met transformeren bedoelen we dat we onze sociale basis zo stevig hebben staan dat de meeste mensen met een hulpvraag op maat, snel en dichtbij ondersteund worden. We sturen op omzien naar elkaar en op zelfredzame burgers. En ook op normaliseren: accepteren dat niet alles opgelost kan worden. We willen investeren aan ‘de voorkant’ om grip te houden op stijgende kosten aan ‘de achterkant’. Het effect is positief gezonde inwoners, waardoor minder vraag naar voorzieningen uit het vangnet van dure gespecialiseerde zorg.

Onze missie is ‘werken aan positieve gezondheid voor alle inwoners, nu en in de toekomst’. Inwoners van Westervoort kunnen een gezond, betekenisvol en veerkrachtig leven leiden. Er wordt genoeg ruimte geboden om een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Om dit te bereiken stelt de gemeente Westervoort zich open en aandachtig op richting haar burgers. We willen met dialoog én inspelend op de veranderingen in de maatschappij, komen tot beleid waarin de kansen en mogelijkheden van de burgers altijd het uitgangspunt vormen. Participatie, buurtbetrokkenheid en een positieve leefwereld, mét passende ondersteuning, staan hierin centraal.

De vijf lijnen binnen de transformatie zijn:

Vitaal deelnemen
Dit betreft de ondersteuning die geboden wordt aan volwassen inwoners om energiek en volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving.

Wettelijke kaders voor deze lijn: Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wet publieke gezondheid (Wpg), Wet langdurige zorg (Wlz), Woningwet.

Gezond en veilig opgroeien
Deze lijn beslaat de ondersteuning die aan alle gezinnen, kinderen en jongeren geboden wordt om veilig en gezond op te groeien.
Wettelijke kaders van deze lijn: Jeugdwet, Wet Passend Onderwijs, Leerplichtwet, Wet publieke gezondheid (Wpg).

Beschermd thuis
Dit omvat de ondersteuning die geboden wordt aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en/of psychosociale problemen.
Wettelijk kader van deze lijn: Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz), Wmo.

Integratie en vluchtelingen
Dit betreft de ondersteuning die geboden wordt aan mensen die in onze gemeente integreren.
Wettelijk kader van deze lijn: Wmo, Wet Inburgering en Spreidingswet.

De dagelijkse basis op orde
Ondersteuning die geboden wordt aan inwoners om het dagelijks leven op orde te hebben of te krijgen. Wettelijk kader van deze lijn: Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

2.2 Externe ontwikkelingen

Er zijn vier grote maatschappelijke opgaven die gemeenten in heel Nederland hebben:

Jeugdzorg verbeteren en financieel houdbaar maken
Vanuit de **Hervormingsagenda Jeugd** wordt ingezet op het zo dichtbij mogelijk organiseren van de zorg en ondersteuning voor jeugdigen. Het doel hiervan is jeugdigen zo lang mogelijk in de eigen omgeving te ondersteunen. Vanuit de landelijke overheid wordt sterk gestuurd op regionale samenwerking en een uniforme (boven) regionale aanpak. Op gemeentelijk niveau zijn 5 basisfuncties benoemd voor de lokale uitvoering: oog houden voor een veilige leefomgeving, tijdig signaleren van de vraag, handelen vanuit een brede blik, en het vinden van bereikbare en toegankelijke hulp. Dit vraagt een integrale aanpak op lokaal niveau, waarbij een koppeling gelegd wordt tussen voorliggende voorzieningen zoals schoolmaatschappelijk werk en het consultatiebureau, het sociaal loket en geïndiceerde jeugdhulp.

De gemeente wil dit doortrekken binnen de Wmo en voorliggende voorzieningen. Zodra de eigen toegang beter is georganiseerd, kan de gemeente inwoners sneller de juiste ondersteuning geven of verwijzen.

Wonen en zorg
De gemeente heeft de maatschappelijke opgave om de groeiende groep ouderen te faciliteren in hun woon-, zorg- en welzijnsbehoeften. Naar schatting zijn er in 2040 ongeveer twee keer zoveel 75 plussers als nu. Daar komen de zorgvragers zoals statushouders, dak- en thuislozen en mensen die uitstromen uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang nog bij. Er zijn onvoldoende geschikte woningen voor deze groepen. Woningen zijn vaak ongeschikt om (langer) in te kunnen blijven wonen. Omdat de benodigde zorg er niet geleverd kan worden, omdat de omgeving onvoldoende voorzieningen biedt en/of omdat het gedrag van deze inwoners op weerstand van de buurt stuit. Een andere ontwikkeling is het tekort aan (zorg)professionals en het feit dat het aantal mantelzorgers en vrijwilligers daalt. Er zijn meer hulpvragen dan de zorgprofessionals aankunnen. Door al deze feiten staat de gemeente voor een enorme uitdaging om de toekomstige ouderen in een veilige omgeving zo vitaal mogelijk deel te laten nemen aan de maatschappij.

Omzien naar elkaar
De gemeente moet het beleid en uitvoering toekomstbestendig maken. Dat wil zeggen: als we in de nabije toekomst alle inwoners woonruimte en zorg willen bieden, dan moeten we met de samenleving zoeken naar andere woonvormen (RSO) en een andere manier van zorg verlenen aan elkaar (SD). Dat vraagt om een mentaliteitsverandering: we moeten weer meer omzien naar elkaar, vergelijkbaar met het Noaberschap. Dat vraagt om begrip in de samenleving voor normaliseren: accepteren dat een 6 soms genoeg is en dat we elkaar vaker hulp bieden in plaats van professionele hulp te vragen.

Leefbare wijken en dorpen
Mensen moeten langer thuis wonen, uit regionale opvangcentra sneller terug naar ‘huis’ (lees ingeschreven gemeente) en ze moeten langer thuis wonen voordat ze intramuraal kunnen wonen. Het effect is een veranderende samenstelling van wijken: er wonen (straks) meer mensen met onbegrepen gedrag in de wijken.

Deze ontwikkeling vraagt om aandacht voor ‘prettig samenleven’. Bijvoorbeeld door nabijheid te organiseren (elkaar te kennen zorgt voor meer begrip voor onbegrepen gedrag), door te zorgen voor een goede balans tussen hulpvragers en hulpdragers in wijken en dorpen, door professionele ondersteuning (welzijn) aan hulpdragers te bieden, door community’s te stimuleren en faciliteren (om omzien naar elkaar te bevorderen).

Daarnaast spelen ook nog andere externe ontwikkelingen:

Arbeidsmarktsituatie
Er is sprake van een gespannen arbeidsmarkt, waardoor het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te werven. Dit geldt zowel voor de zorg en welzijnsaanbieders als voor de gemeente zelf.

Decentralisatie en extramuralisering zorg
De decentralisatie van de jeugdzorg en de extramuralisering van de GGZ en de ouderenzorg wordt verder doorgevoerd. Daardoor wonen jeugdigen en volwassenen met een zorgvraag steeds langer zelfstandig thuis. Vanuit inwoners en partners krijgen we signalen dat de problematiek van de zelfstandig wonende jeugdige en volwassene met zorg- en ondersteuningsvraag, steeds verder toeneemt in aantal. De problematiek wordt ook complexer.

Decentralisatie beschermd wonen naar beschermd thuis
De decentralisatie van beschermd wonen wordt zeer waarschijnlijk uitgesteld naar 2026. Doel van de decentralisatie is om inwoners met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving op te vangen en te ondersteunen. Ook nadat een inwoner uitbehandeld en vanuit de intramurale zorg zelfstandig gaat wonen. Vanaf de invoering worden alle gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering en financiering van beschermd wonen. In tien jaar tijd wordt het budget dat nu toegekend wordt aan centrumgemeente Arnhem op basis van een objectief verdeelmodel overgeheveld naar alle gemeenten. De toegang tot beschermd wonen wordt lokaal georganiseerd en er worden verbindingen gelegd met voorliggende veld en de maatwerkvoorzieningen beschermd wonen.

Wet van school naar duurzaam werk
Naar verwachting treedt per 1 augustus 2025 de Wet van school naar duurzaam werk in werking. De gemeente wordt door middel van deze wet gestimuleerd om vanuit de participatiewet eerder aan te sluiten bij de scholen om jongeren waar nodig eerder te ondersteunen richting een (leer)werkplek. Op dit moment is de wet nog in ontwikkeling. De gemeente volgt de ontwikkelingen en bereiden zich voor waar mogelijk.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming
Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een gezamenlijk programma van de ministeries van J&V en VWS en de VNG. Hierin wordt nauw samengewerkt met de partners in het veld. De jeugdbescherming moet effectiever en slimmer worden georganiseerd. De planning dat deze stelselwijziging in 2030 is gerealiseerd. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de lokale toegang. Vanuit de regionale samenwerking werkt de gemeente mee aan deze ontwikkeling. De kern is dat gezinnen en kinderen beter en sneller worden geholpen. Daarbij wordt toegewerkt naar één vast gezicht vanuit de lokale uitvoering die hulp verleent aan een gezin. Indien nodig betrekt deze regievoerder een professional vanuit het op te richten regionale veiligheidsteam. In dat veiligheidsteam zijn de functies van de gecertificeerde instellingen (GI), Veilig Thuis (VT) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) samengebracht.

Abonnementstarief
Om de houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Met de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt de hoogte van de eigen bijdrage bij alle maatwerkvoorzieningen afhankelijk van het inkomen. Deze wijziging gaat per 1 januari 2026 in. Hoe de nieuwe, inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien wordt in de komende periode verder uitgewerkt. In 2024 en 2025 bereiden we ons hierop voor.

Lokale toegang

Vanuit het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming wordt gekeken naar hoe de lokale toegang het best vorm gegeven kan worden. De kern is dat cliënten beter en sneller worden geholpen. Vanuit de Wmo wil de gemeente mee in deze ontwikkeling zodat ook Wmo-cliënten beter en sneller worden geholpen.

2.3 Wat willen we bereiken?

Inwoners voelen zich goed omdat ze de koers van hun eigen leven bepalen, eventueel ondersteund door de kracht van de samenleving, laagdrempelige zorg en kortdurende (welzijns-)voorzieningen.

Gezinnen, kinderen en jongeren ondersteunen bij het lichamelijk en psychisch gezond opgroeien in een veilig leefmilieu. Met als uitgangspunt: zo licht als het kan en zo zwaar als het nodig is. Dit doet de gemeente door in samenwerking met professionele partners op preventie in te zetten binnen een dekkend zorgnetwerk.

Mensen met psychische of sociaal-maatschappelijke problemen zijn volwaardig onderdeel van onze samenleving. Dit draagt bij aan voorspoedig herstel en het afnemen van problemen. Voorwaarden hiervoor zijn veilig en betaalbaar wonen, in of dicht bij de eigen woonplek, passende begeleiding en ondersteuning, zinvol werk, voldoende inkomen, een veilige en gezonde leefomgeving en een welwillende samenleving.

Nieuwkomers stimuleren om mee te doen in de maatschappij. Door het begrijpen en spreken van de Nederlandse taal, door een thuis te hebben, te participeren op werkgebied en op sociaal vlak deel te nemen in de maatschappij. Hierbij creëert de gemeente draagvlak bij de nieuwkomer en zijn omgeving. Op deze manier vindt snelle juiste integratie plaats.

Het vergroten van de (financiële) weerbaarheid van onze inwoners, zodat iedereen in staat wordt gesteld volop mee te doen in de samenleving.

Initiatieven en activiteiten gericht op maatschappelijke activering van de steeds groter wordende groep Westervoortse ouderen moeten actief ondersteund worden.

2.4 Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente wil de transformatie snel meer vorm geven, er ligt een bezuinigingsopgave en er zijn wachtlijsten binnen Wmo en Jeugd, zowel intern als bij de gecontracteerde aanbieders. Dit alles maakt dat we hebben gekozen voor één speerpunt die deze punten tezamen aanpakt:

'Poort voor de Poort'
Hierin vat de gemeente alles samen. Door onze lokale toegang te versterken en deze toegankelijker te maken voor inwoners, worden mensen sneller geholpen én is er minder doorstroom naar duurdere geïndiceerde zorg. Door mensen dichter bij huis te helpen met laagdrempelige zorg of ondersteuning, wordt voorkomen dat men lang moet wachten en dat zorgvragen groter (en duurder) worden. De gemeente wil de bereikbaarheid van de toegang vergroten, mensen bereiken via bijvoorbeeld sportverenigingen of culturele activiteiten. Voor iedere inwoner moet duidelijk zijn waar welke zorg of ondersteuning, laagdrempelig en dichtbij huis, beschikbaar is. De gemeente noemt dit het voorliggend veld, ofwel gesubsidieerde aanbod. Het wordt zo ingericht, dat de gemeente tijdig kan signaleren (vroeg signalering), de hulp is vindbaar en toegankelijk.

Borgen voorzieningen sociale basis
De gemeente wil de voorzieningen in de sociale basis borgen, met als doel het duurzaam inrichten van het voorliggend veld. De gemeente versterkt de verbinding voor de toegang met belangrijke lokale partners en stemt werkzaamheden op elkaar af. Het doel is de hulpvraag snel en efficiënt op de juiste plaats op te kunnen pakken. Dit bereiken we door:
- Integraal overzicht opstellen van alle voorliggende voorzieningen
- Versterken opdrachtgeverschap
- Versterken lokaal partnerschap
- Visiedocument over inzet van voorliggende voorzieningen

Leefbaarheid kwetsbare buurten vergroten
De gemeente zet opbouwwerk in om de gemeenschap te versterken, vroegtijdig ondersteuning te kunnen bieden en daarmee een zwaardere (en dus duurdere) zorgvraag te voorkomen. Opbouwwerk is een lokale partner die ons tijdig helpt signaleren.

Ontwikkelen sterke lokale teams
De gemeente inventariseert welke duurzame verbeterpunten nodig zijn die bijdragen aan de transformatie. Er wordt gestart met Jeugd. De gemeente sluit aan bij het proces van de Hervormingsagenda Jeugd in de regio. Medio 2024 levert de gemeente met ondersteuning van een procesleider in de regio de volgende resultaten op: een inventarisatie in welke mate de toegang voldoet aan de eisen vanuit de hervormingsagenda en een verbeterplan. Hierbij heeft de gemeente ook inzicht in de financiën en welke besparingen hier uit komen.

Versterken poort voor ondersteuning en advies
De gemeente gaat in gesprek met maatschappelijke werk, adviseur zorg en dienstverlening, de Wmo consulenten, consulenten ondersteuning en advies en mogelijk andere partners in de sociale basis over de rol die zij kunnen spelen als eerste toegang voor ondersteuning en advies.

Invoeren hybride toegang beschermd wonen, beschermd thuis.
Met de definitieve invoering van de decentralisatie beschermd wonen, wordt de toegang tot beschermd wonen belegd bij het sociaal loket, ondersteund door een regionaal expertise team. Hier moet echter rekening gehouden worden dat de invoering uitgesteld wordt naar 1 januari 2026.

2.5 Wensen/keuzemogelijkheden/overige activiteiten/investeringen

2.5.1 Programmamanager
De transformatie in het Sociaal Domein is al een aantal jaren aan de gang. Na de decentralisatie in 2015 is deze in gang gezet en met het beleidskader Samen Sterk (2020) zijn de kaders hiervoor door de gemeenteraad vastgesteld. In het derde kwartaal van 2023 heeft een oplevering hiervan plaatsgevonden, waarna we aan de slag gegaan zijn met het vervolg in de vorm van een uitvoeringsprogramma en een strategische visie en missie.

In het coalitie akkoord is financiële houdbaarheid van het Sociaal Domein en uitkomen binnen de begroting een belangrijke opgave. De omslag maken naar meer inzetten op de eigen kracht en het netwerk van inwoners, naar normaliseren en naar minder beroep op maatwerkvoorzieningen leidt nog niet tot een toekomstbestendig en financieel houdbaar Sociaal Domein.

Gelet op de demografische ontwikkelingen en de toenemende zorgvraag hebben de investeringen van de afgelopen jaren in het voorliggend veld nog niet geleid tot voldoende lagere uitgaven op de maatwerkvoorzieningen.

De uitgaven nemen nog steeds toe. Om deze ombuiging in de samenleving en in financiële zin te realiseren is een samenhangende programmatische aanpak nodig. Daarbij moeten samenhangende keuzes gemaakt worden die moeten leiden tot een verder toekomstbestendig Sociaal Domein. Keuzes over de rol en inzet van de gemeente en de samenleving, keuzes die moeten leiden tot lagere uitgaven voor maatwerkvoorzieningen en keuzes op in wat de gemeente gaat doen en laten. Die aanpak kan niet binnen de huidige bezetting vormgegeven worden en vraag om extra inzet en expertise.

Daarom wordt voorgesteld voor 3 jaar – samen met Duiven- een programmamanager aan te stellen voor het Sociaal Domein die de opdracht krijgt om een samenhangende aanpak te formuleren hiervoor. Voor beide gemeenten samen zou de inzet 32 uur per week zijn.

Financieel betekent dit:
2024: € 35.000
2025: € 70.000
2026: € 70.000

2.5.2 Extra inzet opbouwwerk met tweejarige pilot
De gemeente kan de leefbaarheid in kwetsbare buurten vergroten door gericht en extra opbouwwerk in te zetten. Hierdoor kunnen meer signalen vroegtijdig worden opgepakt. Het opbouwwerk is één van de belangrijke partners die de gemeente wil verbinden aan onze lokale toegang. Door deze inzet wordt het omzien naar elkaar bevorderd. De opbouwwerker ondersteunt degenen die dat nodig hebben en stimuleert anderen dit ook te doen.

2.5.3 Inzet lokale partners bij Poort voor de Poort met tweejarige pilot
In 2024 is de gemeente in gesprek met onze consulenten, maar zeker ook met lokale partners over de rol die zij kunnen spelen bij de Poort voor de Poort. De toegang zal in 2025 worden opgebouwd en daarvoor is tijdelijk extra inzet nodig van o.a. Sante en MEE. Want hoe kan de gemeente de toegang versterken als de lokale partners niet gefaciliteerd worden om actief bij te dragen in kennisoverdracht, onderzoek, testen en uitvoering?

Voor extra opbouwwerk en de inzet van lokale partners zijn de beraamde kosten €100.000.Dit is tegelijk de te verwachte besparing op inzet WMO en jeugd doordat signalen door inzet opbouwwerk en door inzet Poort voor de Poort eerder in beeld zijn en problemen in een vroeg stadium worden opgepakt. Dus dit moet dan ook zo ingeboekt worden dat het dus kostenneutraal is.

Hoe gaat de gemeente het meten:

De gemeente monitort het aantal buurtbijeenkomsten, de uitkomsten in het onderzoek naar de meerwaarde van het opbouwwerk onder buurtbewoners en onder verenigingen/instanties in de wijk. Daarnaast doet de gemeente onderzoek naar de effecten van ons speerpunt Poort voor de Poort en dan vooral naar afname in het aantal (dure) maatwerkvoorzieningen.

2.5.4 Structurele uitbreiding specialistisch ondersteuning jeugd (€ 70.000)
De gemeente wil de functie Specialistisch Ondersteuner Jeugd (SOJ) structureel uitbreiden voor 24 uur per week (€ 70.000 per jaar). De uitbreiding van deze functie is het afgelopen 2 jaar op incidentele basis gefinancierd. In deze periode heeft deze uitbreiding bewezen dat deze zichzelf terug verdient. De SOJ geeft kortdurende ondersteuning en verwijst naar voorliggende voorzieningen, waardoor de inzet van maatwerkvoorzieningen voorkomen wordt. Deze functie verdient zichzelf terug, door het voorkomen van dure maatwerkvoorzieningen. Berekend is dat deze uitbreiding een netto besparing oplevert ten opzichte van de inzet van de maatwerkvoorzieningen jeugdhulp van € 350.000 per ondersteuner.

2.5.5 Structurele uitbreiding van Maatschappelijk werk op school
De afgelopen 3 jaar is de uitbreiding van het maatschappelijk werk op school vanuit coronagelden gefinancierd 0,8 FTE (€ 82.000). In deze periode heeft de extra inzet van het maatschappelijk werk bewezen dat deze uitbreiding zich terug verdiend. Het maatschappelijk werk op school is voor kortdurende opvoedondersteuning, informatie en advies, en lichte psycho-sociale ondersteuning. Hierdoor wordt de problematiek in vroegtijdig stadium gesignaleerd en zo licht mogelijk ondersteund. Daardoor wordt inzet van zwaardere maatwerkvoorzieningen voorkomen. Dat blijkt uit de monitoring, er wordt voor zo'n € 230.000 minder aan zwaardere maatwerkvoorzieningen ingezet.

2.5.6 Continuering jongerenwerk € 45.000 (gefinancierd met de onderbesteding uit 2024)
In 2024 is de jongerencoaching (onderdeel van jongerenwerk) uitgebreid met € 45.000 gezien de arbeidsmarktproblematiek en personele ontwikkelingen binnen Sante is het budget niet volledig benut. Het opnemen van een bestemmingsreserve binnen deze post vormt de dekking voor 2025.

2.5.7 Structurele financiering van de voorleestrein € 20.000
Via de aanpak van de VoorleesTrein worden kinderen met een taalachterstand wekelijks thuis voorgelezen door vrijwilligers. Dit stimuleert de taalontwikkeling van kinderen, verrijkt de taalomgeving en brengt mensen met elkaar in contact. Door deze activiteiten wordt de kans op laaggeletterheid bij de deelnemers kleiner.

Daarnaast kunnen de vrijwilligers eventuele ondersteuningsvragen met de ouders bespreken en kan deze toeleiden naar hulp en ondersteuning. Tot op heden werd deze voorziening uit NPO gelden gefinancierd. Deze gelden komen te vervallen, structurele financiering kan vanuit het onderwijsachterstandenbeleid.

2.5.8 Financiering MDT project ‘mentale weerbaarheid’ € 10.000 (incidenteel: 2025,2026,2027)
Voor de aanpak van mentale weerbaarheid en mentaal welbevinden is breed draagvlak. Binnen de netwerkoverleggen met partners die betrokken zijn bij jongere jeugd (< 12 jaar) en bij oudere jeugd (12+) is deze behoefte gedeeld. Lokaal wordt ook gesignaleerd dat jongeren meer mentale problemen ervaren. Dit is gelijk met het landelijk beeld. De gemeente wil dit speerpunt uit de uitvoeringsagenda zeker realiseren. Met de investering van € 10.000 per jaar is de externe financiering voor 3 jaar middels een MDT subsidie mogelijk. Het college zet hierop in door zelf als penvoerder op te treden en een lokale aanpak preventie mentale weerbaarheid/ mentaal welbevinden op te zetten. Dit project vraagt cofinanciering in mens, materiaal en middelen. Jaarlijks zal een bijdrage van € 10.000 in middelen gevraagd worden en investeert Westervoort voor hetzelfde bedrag in mens en materiaal. Met de subsidie komt het project een bedrag van € 80.000 per jaar toe. De gemeente verwacht daarmee ongeveer 100 jongeren te bereiken op

dit thema in 3 jaar. Elke jongere die daarmee een basis behandeling JGGZ (behandeling 2a) bespaard kan worden scheelt de gemeente € 3.400. Er wordt daarbij ingezet op 1/3 van de deelnemers, dit komt neer op een theoretische besparing van 11 x € 3.400 = € 37.400 per jaar. De gemeente werkt hierin samen met Hope XXL.

2.5.9 Continuering Cadans dagbeleving in 2025
Dit project is opgezet om kwetsbare inwoners uit de gemeente Westervoort in het voorliggende veld dagbesteding aan te bieden. Als deze voorziening wordt bezuinigd, zullen de deelnemende inwoners nu of later (met een zwaardere zorgvraag) in een WMO voorziening terecht komen, vaak buiten de gemeente gelegen. Daarnaast staakt het haaks op wat de gemeente Westervoort in de transformatieagenda beschrijft: *We versterken de voorzieningen waar professionals lichte, laagdrempelige ondersteuning bieden (eerste lijn).*

Om dagbeleving Cadans te kunnen continueren is er naast de structurele borging van de projectgelden van €160.230 euro (subsidie 2023 plus indexatie), meer personele inzet en meer ruimte nodig. Momenteel is de eigenaar en initiatiefnemer de enige professional, waardoor begeleiding kwetsbaar is. Er is een ervaren vrijwilliger die een re-integratietraject volgt en Cadans wil hem een contract aanbieden. Kosten: €23.820 euro. Daarnaast Is er behoefte aan meer ruimte. Door die extra ruimte kunnen meer deelnemers van de dagbeleving gebruikmaken en kan het aanbod worden uitgebreid met bijvoorbeeld beweegactiviteiten. Kosten: €7.200
Voor de continuering van Cadans dagbeleving is vanaf 2025 dus een bedrag van €191.430 nodig.

Besparing door Cadans
Bij de huidige groep zijn een aantal deelnemers met een indicatie waar ze geen gebruik van maken. Deze deelnemers maken gebruik van de dagbeleving als voorliggende voorziening en maken geen gebruik van maatwerk dagbesteding. Volgens de indicatie zouden ze hier wel recht op hebben. Daarnaast zijn er een groot aantal deelnemers waar we kunnen voorkomen dat ze contact opnemen met het Sociaal Loket voor individuele begeleiding. De totale groep bestaat naar verwachting uit minimaal 20 deelnemers

2.5.10 Kunstwerk Bibliotheek De Liemers – Westervoort
In 2021 is het Herstelplan Westervoort vastgesteld. Daarin is een bezuiniging van € 66.786 opgenomen op de bibliotheek, zijnde een halvering van de activiteitensubsidie.

Bibliotheekwerk is sinds 2020 een wettelijke taak van gemeenten. Om de taken van de WSOB (Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) en de toekomstige Zorgplicht (vanaf 2025) uit te kunnen voeren, heeft de bibliotheek een stabiele financiële basis nodig. Vanwege de lage SES score, het hoge percentage laaggeletterdheid en de risico's op onderwijsachterstanden in Westervoort heeft de bibliotheek een taak om achterstanden tussen mensen te verkleinen en moet daarvoor goed gefaciliteerd worden. De gemeente Westervoort subsidieert de bibliotheek landelijk gezien op een zeer laag niveau: € 14,77 per inwoner t.o.v. € 26,25 per inwoner als landelijk gemiddelde. Daardoor kan lang niet alles worden uitgevoerd wat vanuit de wet en de netwerkagenda gewenst is. Gezien de versterkingsoperatie die vanuit het rijk is opgezet zou de gemeente verder moeten investeren. Er zijn twee scenario's opgenomen waar uit gekozen kan worden:

1. <u>Bezuinigingsvoorstel Herstelplan Westervoort (€ 66.786) op activiteiten volledig terugdraaien:</u>
   Door de basisfinanciering vanuit de gemeente constant te houden en de voorgestelde bezuiniging niet door te voeren, stijgt het bedrag per inwoner naar € 18,61 in combinatie met de extra middelen van het rijk vanaf 2025. Hiervoor kan de bibliotheek de benodigde cursussen en activiteiten ontwikkelen, gekwalificeerd personeel aantrekken en openingstijden verruimen, waardoor de bibliotheek aan haar wettelijke taak kan voldoen. De zorgplicht vraagt van de gemeente een laagdrempelige, volwaardige bibliotheeklocatie die voor alle inwoners toegankelijk is.

Het college heeft in het voortraject de stevige wens geuit om de bibliotheek een plek te geven op de begane grond in het centrum. Hiermee draagt de bibliotheek als basisvoorziening door middel van cursussen, activiteiten en langere openingstijden bij aan de aantrekkelijkheid, diversiteit en aan de vulling van het centrumplan. Door de opgelegde bezuiniging volledig terug te draaien wordt het mogelijk dat de bibliotheek verhuist naar het voormalige Hemapand. De verleende SPUK subsidie en Impulsaanpak Winkelgebieden worden binnen dit scenario goed besteed en hoeven niet terug betaald te worden.

2. Bezuinigingsvoorstel Herstelplan Westervoort (€ 66.786) op activiteiten gedeeltelijk terugdraaien en de bibliotheek met de helft korten (€ 33.393): Door de bezuiniging gedeeltelijk door te voeren komt de uitvoering van de wettelijke taken en de toekomstige Zorgplicht steeds meer onder druk te staan. Vanwege de extra middelen van het rijk vanaf 2025 wordt het bedrag per inwoner weliswaar iets hoger dan de huidige uitgangspositie (€ 16,13 per inwoner i.p.v. € 14,77 per inwoner maar lager dan de € 26,25 per inwoner als landelijk gemiddelde), maar er kunnen t.o.v. scenario A minder extra activiteiten worden uitgevoerd. Er zal gesneden moeten worden in de openingstijden en activiteiten.

Binnen het bedrag per inwoner zijn kosten voor de huur inbegrepen. De huurkosten blijven gelijk maar aan de hoge kant, de bibliotheek kan verhuizen naar de locatie voormalige Hemapand maar zal het aanbod moeten aanpassen. De verhuizing kan gefinancierd worden met incidentele middelen die via de regeling Specifieke Uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen aangevraagd zijn voor onder andere de verhuizing. Ook de afspraken die gemaakt zijn rondom de Impulsaanpak Winkelgebieden blijven overeind. Op activiteiten en openingstijden zal ingeleverd moeten worden, mogelijk dat er toch een deel van de verleende subsidies terug betaald moeten worden.

2.5.11 Accommodatiebeleid
Met het accommodatiebeleid legt de gemeente een koppeling tussen de beleidsvelden in het sociaal domein en sport en de benodigde huisvesting. Om de vastgoedinvesteringen te beschermen heeft de gemeente perspectief nodig wat er met het accommodatiebeleidwordt opgehaald en vastgelegd. De gemeente verwacht naar de toekomst toe een efficiënter ruimtegebruik. De kosten hiervoor bedragen eenmalig € 23.000

2.5.1 Overige activiteiten

Andere activiteiten die bijdragen aan de maatschappelijke effecten en doelstellingen en die vermeldenswaardig zijn.

2.5.2 Welke externe partijen dragen hieraan bij

BVO-DRAN
Als gevolg van gestegen brandstofprijzen en hogere cao-lonen stijgt de bijdrage van Westervoort aan vervoersorganisatie BVO-DRAN (beter bekend onder de naam Avan). Vanuit de transformatieagenda Samen Sterk wordt ingezet op het versterken van het aanbod van vervoer in de sociale basis zodat minder vervoer vanuit het sociale vangnet (Avan) nodig is. Met name Graag Gedaan en de Plusbus zijn belangrijke vormen van vervoer in de sociale basis. Het aanbod van de Plusbus wordt verruimd. Daarnaast wordt ingezet op communicatie om inwoners meer bewust te maken van het vervoersaanbod in de sociale basis. Hierdoor lijkt de bestaande bestemmingsreserve afdoende en is aanmelding niet nodig.

Cadans
Cadans is op 1 april 2022 gestart als pilot dagbeleving in Westervoort. Cadans is opgericht als algemene voorziening voorliggend aan Wmo maatwerk dagbesteding. In de afgelopen tijd is het aantal deelnemers fors gestegen. Het gevolg van de inzet van Cadans is dat er fors minder Wmo

maatwerk dagbesteding nodig is. Daarom wordt voorgesteld Cadans structureel in de begroting op te nemen en niet langer te financieren als pilot vanuit innovatiebudget. Op die manier wordt de sociale basis versterkt zoals bedoelt in Samen Sterk.

MGR
De MGR is een Modulaire Gemeenschappelijke Regeling die verantwoordelijk is voor het inrichten en uitvoeren van de aanbestedingen van de regionale zorg en de inkoop en contractering van bovenregionale zorg. Zij dragen zorg voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördineren volwasseneducatie. Daarnaast geven zij vorm en inhoud aan het werkgeverschap voor SW-medewerkers en plaatsen zij werkzoekenden bij werkgevers uit de omschreven doelgroepen. De MGR voert sinds 2022 het contractbeheer en contractmanagement van inburgeringstrajecten uit.

VGGM
*V*eiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) werkt voortdurend aan publieke veiligheid en gezondheid. De VGGM is de wettelijk aangewezen hulporganisatie voor onder meer volksgezondheid en veiligheid. De VGGM beschik over de kennis en ervaring waar de gemeente Westervoort niet over beschikt en ambtelijk niet structureel kan aantrekken. Ze verzorgen onder andere het vaccinatiebeleid, geven voorlichtingen op het gebied van gezondheid, denken mee over gebiedsinrichting. Momenteel heeft de VGGM, waaronder de GGD valt, te kampen met problemen die in de tijd van corona zijn opgeschoven. Om de dienstverlening flexibeler en minder kwetsbaar te organiseren is er besloten om het financiële kader te verruimen voor 2024. Het komende jaar wordt er onderzocht wat er de komende jaren aan financiën nodig is om de taakuitvoering van de GGD op niveau te houden.

Santé Partners
Santé Partners is een belangrijke lokale partner die o.a. het opbouwwerk verzorgt. Samen met MEE zijn deze organisaties onmisbaar in de realisatie van een betere toegang. Er wordt daarnaast samengewerkt met lokale belangenbehartigers zoals DoenWestervoort en wijkverenigingen in de gemeente Westervoort.

2.6 Wat gaat het ons kosten?

		2024	2025	2026	2027	2028
	Speerpunten:					
241	Poort voor de Poort					
	Totaal speerpunten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Wensen/keuzes/ overige activiteiten					
251	Programmamanager	-35.000	-70.000	-70.000		
252	Extra inzet opbouwwerk (tweejarige pilot)	0	0			
253	Inzet lokale partners Poort voor de Poort	0	0			
254	Specialistische ondersteuning jeugd	-35.000	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
255	Structurele uitbreiding Maatschappelijk werk op school		-82.000	-82.000	-82.000	-82.000
256	Continuering jongerenwerk	0	0			
257	Voorleestrein	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
	Onderwijsachterstandenbeleid	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
258	MDT project 'mentale weerbaarheid		-10.000	-10.000	-10.000	
259	Continuering dagbeleving		-191.430	-191.430	-191.430	-191.430
2510	Kunstwerk bibliotheek De Liemers	-66.786	-66.786	-66.786		
2511	Accommodatiebeleid	-23.000				
	Totaal wensen/keuzes	**-159.786**	**-490.216**	**-490.216**	**-353.430**	**-343.430**
	Autonome ontwikkelingen:					
261a	Wmo maatwerkvoorzieningen	-877.000	-987.000	-1.072.000	-1.192.000	-1.322.000
261b	Jeugd individuele voorzieningen	-1.900.000	-2.290.000	-2.290.000	-2.290.000	-2.290.000
261c	Aanstellen Wmo-consulenten	-10.119	-20.238	-20.238	-20.238	-20.238
	Inzet stelpost prijsstijgingen	42.000	293.000	257.000	235.000	42.186
261d	Onderwijsachterstandenbeleid	-507.032	-507.032	-507.032		
261d	SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	507.032	507.032	507.032		
261e	Gymonderwijs	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
261f	Indexering lonen op basis van CAO					
261g	SPUK Wet Inburgering	307.439				
261g	Inburgeringskosten	-307.439				
261h	Doelgroepenvervoer	178.000	200.000			
261i	Regionale Sociale Dienst (RSD)					
261j	Regionale samenwerking: 80 jaar vrijheid	-6.100	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
261k	Cultuur en Erfgoedpact	0	0	0	0	0
261l	Opstellen IHP	-20.000				
261m	IHP Basis Onderwijs: kapitaallasten		-6.037	-12.007	-108.056	-269.426
261m	IHP Basis Onderwijs: verhuiskosten			-4.625	-60.000	-64.843

		2024	2025	2026	2027	2028
261n	SPUK IDO (Informatiepunten Digitale Overheid)	0	0	0	0	0
261o	Beschermd thuis	300.000	300.000			
261p	VN-verdrag	-10.800	-10.800	-10.800	-10.800	-10.800
	Totaal autonome ontwikkelingen	**-2.344.019**	**-2.564.075**	**-3.195.670**	**-3.489.094**	**-3.978.121**
	Totaal Programma 2	**-2.503.805**	**-3.054.291**	**-3.685.886**	**-3.842.524**	**-4.321.551**

2.6.1 Toelichting op de autonome ontwikkelingen

2.6.1.a Wmo maatwerkvoorzieningen
Naast de normale jaarlijkse indexering (volgens de systematiek van de Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland) is er door landelijke en regionale ontwikkelingen een extra stijging vanaf 1 april 2024 in de tarieven voor de zorgproducten vanaf 2024 voor Wmo. Deze tariefstijging zorgt voor een forse stijging in de uitgaven. U bent hierover al geïnformeerd via een kennisgeving in maart 2024.

Rekening houdend met overige ontwikkelingen, zoals stijging aantal cliënten door vergrijzing, afschaffing algemene voorziening en nieuw normenkader, stellen wij voor de uitgaven in de begroting bij te ramen met de volgende bedragen:
- Indexering: structureel € 207.000 bijramen vanaf 2024
- Extra tariefstijging + overige ontwikkelingen:

2024	670.000
2025	780.000
2026	865.000
2027	985.000
2028	1.115.000

2.6.1.b Jeugd individuele voorzieningen
Naast de normale jaarlijkse indexering (volgens de systematiek van de Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland) is er door landelijke en regionale ontwikkelingen een extra stijging in de tarieven voor de zorgproducten vanaf 2024 voor Jeugdzorg. Deze tariefstijging zorgt voor een forse stijging in de uitgaven. U bent hierover al geïnformeerd via een kennisgeving in maart 2024.

Rekening houdend met de gestegen uitgaven van afgelopen jaren en de prognose stellen wij voor de uitgaven in de begroting bij te ramen met de volgende bedragen:
- Indexering: structureel € 400.000 bijramen vanaf 2024
- Extra tariefstijging + overige ontwikkelingen:

2024	1.500.000
2025	1.890.000
2026	1.890.000
2027	1.890.000
2028	1.890.000

2.6.1.c Aanstellen 8,5 uur Wmo-consulenten per 1 juli 2024
Vanaf juli 2024 gaan we de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning omzetten in een maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Inwoners kunnen gebruik blijven maken van de algemene voorziening totdat hun verwijzing afloopt. Als zij na deze periode nog huishoudelijke ondersteuning nodig hebben, moeten zij opnieuw een melding doen bij het Sociaal Loket. Deze

meldingen worden vanaf 1 juli 2024 opgepakt door de Wmo-consulenten in plaats van het Sociaal Loket. Om deze omzetting mogelijk te maken is 6 uur per week extra capaciteit nodig. Om nieuwe aanvragen op te pakken is 2,4 uur extra capaciteit nodig.

De Wmo-consulenten zitten in functieschaal 9. Bij een 36 uur werkweek kost dit € 7228 per maand. Om de omzetting te realiseren is 6 uur aan extra capaciteit nodig. Dit kost € 14.456 per jaar.

In 2023 zijn 50 nieuwe aanvragen voor de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning ingediend. Een nieuwe aanvraag behandelen kost een Wmo-consulent 2,5 uur. Als het aantal nieuwe aanvragen in 2024 gelijk blijft, is per week 2,4 uur extra capaciteit nodig. Dit kost € 5.782 per jaar.

2.6.1.d Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid
De uitkering is bedoeld voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal. Over het jaar 2024 ontvangt de gemeente een bedrag van € 507.032. De regeling loopt tot en met 2026. Voor de jaren 2024 tot en met 2026 kan er per jaar aan Rijksuitkering worden bijgeraamd. De gelden worden grotendeels besteed aan peuteropvang voor peuters met een risico op (onderwijs)achterstanden. De middelen worden budgettair neutraal opgenomen.

2.6.1.e Gymonderwijs
Omdat scholen vanaf 1 augustus 2023 wettelijk verplicht zijn 2 lesuren per week gymonderwijs te geven, heeft de gemeente structureel meer uitgaven. Voorheen werd er 1 x per week gymonderwijs gegeven.
Het gaat om een bedrag van € 40.000 per jaar.

2.6.1.f Indexeringen van lonen op basis van CAO
De meeste kosten in het sociaal domein zijn de personeelskosten. Via de verschillende CAO's (bijvoorbeeld CAO welzijn en CAO zorg)worden loonafspraken gemaakt Hier heeft de gemeente geen invloed op.

2.6.1.g Specifieke uitkering Wet Inburgering
De uitkering (in 2024 is een bedrag van € 307.439 ontvangen) is bedoeld ter dekking van voorzieningen, niet zijnde uitvoeringskosten. Na afloop van ieder jaar moet verantwoording plaatsvinden aan het Rijk en vindt er een afrekening plaats. Tegenover deze ontvangst staan uitgaven. De middelen worden budgettair neutraal opgenomen.

2.6.1.h Doelgroepenvervoer
Met de voorjaarsnota 2023 is er nog vanuit gegaan dat voor de jaren 2024 en 2025 de kosten voor doelgroepenvervoer fors zouden stijgen en de reserve Doelgroepenvervoer gebruikt zou worden als dekking. Volgens de gewijzigde begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2028 zal dit niet het geval zijn.

Voor het jaar 2023 zag de gemeente al dat de uitgaven een stuk lager uitvielen. Dit was het gevolg van de inzet van de Plusbus en minder instroom in het leerlingenvervoer. Ook werd ervanuit gegaan dat er Corona-effecten zichtbaar waren en deze zouden herstellen, waardoor meer mensen weer gebruik gingen maken van het doelgroepenvervoer. Dit is niet het geval gebleken. Voor de jaren 2024 en 2025 zullen hierdoor de kosten lager uitvallen. Voor de jaren 2026 t/m 2028 zien we juist weer een stijging in de uitgaven. Dit komt door de zero-emissie doelen die gesteld zijn, de nieuwe contracten die ingaan en de te verwachten indexaties.

De gemeente stelt dan ook voor om onze begroting naar beneden bij te stellen voor de jaren 2024 en 2025 en de reserve Doelgroepenvervoer te gebruiken voor de jaren 2026-2028 indien nodig. Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 178.000 en voor 2025 om een bedrag van € 200.000.

2.6.1.i Regionale Sociale Dienst (RSD)
Ook voor de RSD verwacht de gemeente vanaf 2025 een toename in de kosten door indexering, het gaat hierbij om de exploitatiekosten. De te verwachten hoogte van de stijging kan nog niet worden vastgesteld, de (meerjaren)begroting RSD vanaf 2025 wordt begin juni 2024 verwacht. De te verwachten kostenstijging zal dan worden meegenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente Westervoort.

2.6.1.j Regionale samenwerking: 80 jaar vrijheid
De gemeente Westervoort heeft sinds het vieren van 75 jaar vrijheid in 2020 samengewerkt met de regio Achterhoek aan de programma's 'Gelderland Herdenkt' en 'Gelderland in Vrijheid'. Het vieren van Vrijheid is nog steeds een relevant thema. Vanuit de Achterhoek is een waardevol netwerk voor vrijheid en vrede over de grens ontstaan. Naast de Achterhoekse gemeenten en de Liemers sluiten ook de Duitse buurgemeenten weer aan. Ook het programma 80 jaar vrijheid draait om grensoverstijgende samenwerking, het uitwisselen van kennis en informatie tussen de deelnemende gemeenten en het verbinden en ondersteunen van lokale initiatieven. De Regio Achterhoek en Liemers wil deze samenwerking voortzetten en daar incidenteel en structureel geld voor vrijmaken: incidenteel € 6.100 voor deelname aan een gezamenlijke activiteit (over onderduikverhalen danwel de Liemers evacuatieverhalen, deze zichtbaar te maken, te verbinden aan de actualiteit en de jeugd en te verwerken in wandel- of fietsroutes) en structureel € 3.000 om de regionale samenwerking mogelijk te maken en voor de toekomst de samenwerking te kunnen continueren.

2.6.1.k Cultuur en Erfgoedpact
De gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort werken sinds 2009 samen binnen de provinciale regeling Cultuur en Erfgoedpact. Met behulp van provinciale subsidie worden diverse culturele en erfgoedactiviteiten georganiseerd met als doel versterking van cultuur- en erfgoededucatie, -participatie en -toerisme in onze regio. Met de merknaam 'Leven in de Liemers' krijgt de samenwerking steeds meer vorm en weten culturele organisaties en verenigingen elkaar steeds beter te vinden. Deze succesvolle samenwerking wil de gemeente voortzetten en borgen voor de toekomst. Jaarlijks wordt er van gemeenten een bijdrage verwacht van € 15.000, de provincie verdubbelt dit bedrag zodat er een stevige impuls kan worden gegeven aan cultuur en erfgoed in onze regio. Om dit mogelijk te maken stellen we voor om van een aantal budgetten (beeldende- en amateurkunst, overige culturele activiteiten en vormings- en ontwikkelingswerk) voor een klein deel af te ramen en deze samen te voegen tot een budget van € 15.000 voor Cultuur en Erfgoedpact voor 2025 en verder. Dit is budgettair neutraal.

2.6.1.l Opstellen IHP (Integraal Huisvestingsplan Onderwijs)
In 2023 is gestart met het opstellen van het IHP. De afronding van het IHP zal in 2024 plaats vinden. Ook zijn er extra kosten voor het maken van leerlingenprognoses. De eenmalige kosten hiervoor bedragen € 20.000.

2.6.1.m Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Basisonderwijs 2024-2039
De gemeente heeft de wettelijke taak om te voorzien in voldoende en adequate onderwijshuisvesting. Om zicht te hebben op de investeringen voor de kortere en langere termijn is een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Basisonderwijs 2024-2039 opgesteld (of IHP 2024). Dit plan geeft een meerjarig beeld van de omvang, kwaliteit, planning en de te verwachten investeringen over de schoolgebouwen in de gemeente. De inhoud van het IHP 2024 is het resultaat van een gezamenlijk traject van de schoolbesturen en de gemeente. Het plan voorziet in een actualisatie van beleidsthema's, een kwalitatieve inventarisatie van de bestaande schoolgebouwen anno 2024 en een uitvoeringsprogramma voor de periode 2024-2028. Het plan is in april 2024 in consensus vastgesteld met schoolbesturen en kinderdagopvangpartners. Er is voorgesteld om het integraal Huisvestingsplan Onderwijs Basisonderwijs 2024-2039 vast te stellen en het uitvoeringsprogramma voor 2024-2028 afweging mee te nemen in de Voorjaarsnota. Voor uitvoering van het IHP dient er voor de periode van 2024 -2028 in zo'n totaliteit een investeringskrediet van € 9.080.732 beschikbaar te worden gesteld. De kapitaallasten bedragen

voor 2025 € 6.037, voor 2026 € 12.007, voor 2027 € 108.056, voor 2028 126.130 en voor 2029 en verder € 282.396. Daarnaast dient er eenmalig een bedrag van € 129.468 (2026 € 4.625, 2027 € 60.000 en 2028 € 64.843) beschikbaar te worden gesteld voor verhuiskosten en verplaatsen/ demonteren units.

2.6.1.n Spuk IDO (Informatiepunten Digitale Overheid)
Vanuit het Ministerie is er een specifieke uitkering ontvangen van € 15.273 ter bekostiging van de realisatie of de instandhouding van de Informatiepunten Digitale Overheid. Dit budget is nu geraamd op taakveld 5.6 Media en wordt overgeheveld naar taakveld 4.3 overig onderwijs.

2.6.1.o Beschermd thuis
De decentralisatie is uitgesteld tot 2026. De financiële afspraak met de gemeente Arnhem, bijdrage van € 242.000 en € 58.000, geldt ook voor het begrotingsjaar 2025. In de Najaarsnota 2023 is de bijdrage gestort in de bestemmingsreserve Beschermd thuis. Door het uitstel is besloten de bijdragen van 2024 en 2025 ten gunste van het resultaat te brengen.

.2.6.1.p VN-verdrag
Zie toelichting 1.6.1.e Antidiscriminatievoorziening.

Programma 3 Omgeving

Programmadoel

In Westervoort is het goed leven en werken. De gemeente streeft naar een aantrekkelijke werk- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er wordt ruimte gecreëerd voor gerichte ontwikkelingen en initiatieven.

Hoofddoelen

A. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving,
B. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, die op de gemeente afkomt.

3.1 Externe ontwikkelingen

Economische ontwikkeling
De gemeente wil de lokale en regionale economie verstevigen. Om dat te bereiken, wordt er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aan de verschillende opgaven samengewerkt. Binnen de Productieve Regio (Economie) wordt dit jaar gewerkt aan een nieuw Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025-2028 met aandacht voor onder meer vraag naar en aanbod van bedrijventerreinen, herstructurering en intensivering van bestaande terreinen en netcongestie. In de Liemers is de vraag naar bedrijventerreinen nog altijd groot. Daarin zal voorzien worden met de uitbreiding van bedrijventerreinen in Montferland, Zevenaar en Duiven. In Westervoort is geen ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe werklocaties.

De gemeente wil intensiever samenwerken met het onderwijs en bedrijfsleven. Hier gaat onder meer de Liemerse Ambassade zich de komende jaren nog nadrukkelijker mee bezighouden in het kader van het Actieplan Liemerse Economische Visie 2024-2026. De belangrijkste thema's van de Liemerse Ambassade blijven de komende jaren logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie inclusief retail.

Op Het Ambacht werken ondernemers, politie, brandweer en gemeente aan een schoon, heel en veilig bedrijventerrein. In 2023 is besloten om de samenwerking in de vorm van de Bedrijven Investeringszone voor 2024 tot en met 2028 te continueren.

Voor het centrum wordt gewerkt aan een integrale gebiedsontwikkeling om het levendig, dynamisch en toekomstproof te maken. Daartoe werkt de vastgoedeigenaar aan vernieuwing van De Wyborgh, onderzoekt de gemeente de mogelijke transformatie van het gemeentehuis en werkt de gemeente aan de transformatie van de openbare ruimte.

De woningnood/ -markt
Voor veel mensen is het lastig om een woning te vinden die aansluit bij hun wensen en (financiële) mogelijkheden. Ook groeit het aantal huishoudens de komende jaren fors. Daarom moeten er snel meer woningen bij komen. Daarnaast staat Nederland grote demografische veranderingen te wachten, zoals de blijvende groei van het aantal huishoudens, de verdergaande vergrijzing waardoor het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt en een blijvende immigratie. Het aantal huishoudens blijft door de gezinsverdunning (toename van het aantal 1 en 2 persoonshuishoudens) groeien. Zo zijn er tot 2040 zo'n 60.000 extra woningen nodig in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR). Ook in de Liemers en in Westervoort blijft het aantal huishoudens groeien en zijn er veel extra woningen nodig.
Het kunnen laten bouwen van deze aantallen woningen is een stevige opgave waar ook in regionaal verband hard aan wordt gewerkt. In 2020 zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio, provincie Gelderland en het Rijk met de 1e Woondeal een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Landelijk heeft deze opgave sindsdien steeds meer aandacht en prioriteit gekregen. Het Rijk heeft in 2022 met alle provincies afspraken gemaakt over de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030, met als streven dat hiervan minimaal 2/3e deel betaalbaar is. Om dat te realiseren neemt het Rijk de regie op de volkshuisvesting en de woningbouw met de Nationale Woon en Bouwagenda en het programma een thuis voor iedereen. Er zijn prestatieafspraken gemaakt met provincies en corporaties, er is in 2023 een nieuwe Woondeal 2.0 afgesloten en is de GMR vanwege de benodigde schaalsprong, op het gebied van verstedelijking, aangewezen als NOVEX ontwikkelgebied.
Er wordt door het Rijk ook gewerkt aan nieuwe wetgeving (Wet versterking regie volkshuisvesting). De opgaven voor de versnelling van de woningbouw zijn dus groot maar onder meer door de oorlog in Oekraïne, de in 2022 en 2023 fors gestegen bouwkosten, een blijvend gebrek aan personeel, de toenemende uitdaging rondom netcongestie en het ontbreken van middelen om onrendabele toppen af te dekken maakt het realiseren van de noodzakelijke stevige betaalbare woningbouwopgave tot een grote uitdaging.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) wegwerpplastic, inkomsten zwerfafval
Sinds 2023 betalen producenten van kunststofproducten voor eenmalig gebruik mee aan de aanpak van zwerfafval door gebiedsbeheerders. Producenten moeten een deel van de kosten vergoeden die gemeenten en andere gebiedsbeheerders maken voor het opruimen, vegen en transport naar de verwerking van deze stromen in het zwerfafval. Ook kosten voor bewustwording en gedragsbeïnvloeding vallen onder de UPV. Beleidsontwikkeling, monitoring en handhaving vallen buiten deze UPV-zwerfafvalvergoeding. Gemeenten ontvangen de vergoeding achteraf voor al gemaakte kosten. Op 1 juni 2024 zal de hoogte van de vergoeding gepubliceerd worden waarna voor 1 november 2024 de vergoeding uitgekeerd zal worden voor kosten die gemaakt zijn in 2023. De vergoeding zal jaarlijks via deze cyclus uitgekeerd worden. Er is geen einddatum voor deze regeling. De vergoeding is niet belastingplichtig, hoeft niet aangevraagd of verantwoord te worden en zal aangekondigd worden in de circulaires

Netcongestie
Het elektriciteitsnet zit (bijna) vol en dat heeft consequenties voor zowel de levering van stroom als de teruglevering. Ons elektriciteitsnet zit ongeveer als volgt in elkaar: Tennet levert aan een zogenaamd ‘onderstation’ hoogspanning. Op dit onderstation wordt de elektra omgezet naar middenspanning van waaruit het gedistribueerd naar de woonwijken/bedrijventerreinen en waar het in zogenaamde middenspanningsruimten wordt omgezet naar laagspanning.

Alle woonwijken/bedrijventerreinen in Duiven, Montferland (deels) Westervoort en Zevenaar worden gevoed vanuit ‘onderstation Zevenaar’. Dat onderstation zit bijna vol. Zo vol dat naar het zich nu laat aanzien niet alle ruimtelijke plannen, in de periode heden tot en met 2030, in de vier gemeenten gerealiseerd kunnen worden. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Keuzes tussen gemeenten onderling (welke gemeente krijgt hoeveel restruimte) en keuzes binnen de gemeenten (welk plan wordt gerealiseerd en welk plan wordt getemporiseerd).

Op moment van dit schrijven is niet duidelijk hoeveel restruimte er exact op het onderstation aanwezig is. Wel is de gemeente al in gesprek met de betrokken gemeenten en Liander over het verdelingsvraagstuk. Nota bene dit is een zeer dynamisch dossier waarin informatie elkaar snel opvolgt en/of verouderd. Het college beraadt zich nog op de wijze waarop wij uw raad hier goed over kunnen blijven informeren.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)/ Vitaal Landelijk Gebied Gelderland(VLGG) en Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX)
NPLG/VLGG
Het doel van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is: Blijvende oplossingen voor opgaves als natuur (waaronder stikstof), waterkwaliteit en klimaat.

Door in een gebiedsgerichte aanpak maatregelen voor natuur, klimaat, bodem en water slim te combineren, is de verwachting dat de natuur hersteld en er meer ruimte komt voor vergunningverlening. Onderdeel van het NPLG zijn afspraken tussen Rijk en provincies over hoe de opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur, ruimtelijk goed kunnen worden ingepast. Het Rijk vraagt hiervoor een ruimtelijk voorstel van iedere provincie.

De provincie Gelderland heeft in december 2023 een ruimtelijk voorstel vastgesteld. Dit ruimtelijk voorstel is opgebouwd uit de Regio Arrangementen van de 7 regio’s in Gelderland. Een van de regio’s is onze Groene Metropoolregio. In het Regio Arrangement worden door provincie, regio’s, gemeenten en waterschappen afspraken gemaakt over het gezamenlijk perspectief voor hoe we al deze opgaven in samenhang aanpakken. In het NPLG heeft het Rijk per provincie doelen gesteld voor natuur, stikstof, water en klimaat. De opdracht van het Rijk aan de provincies is om te komen met een gebiedsplan over hoe deze doelen bereikt gaan worden.

De Provincie Gelderland gaat dit doen via het gebiedsprogramma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG). In dit Gelderse gebiedsprogramma (VLGG) zijn naast de NPLG-thema's een vitale en duurzame landbouw en duurzame verstedelijking van essentieel belang, denk aan economie (bedrijvigheid), bouwen, wonen en mobiliteit. Hier ligt voor de Groene Metropoolregio (de GMR) dan ook de verbinding met de Verstedelijkingsstrategie en het Regio Arrangement. De verstedelijkingsstrategie, het verstedelijkingsconcept en de verstedelijkingsafspraken zijn een belangrijke basis geweest voor ons Regio Arrangement.

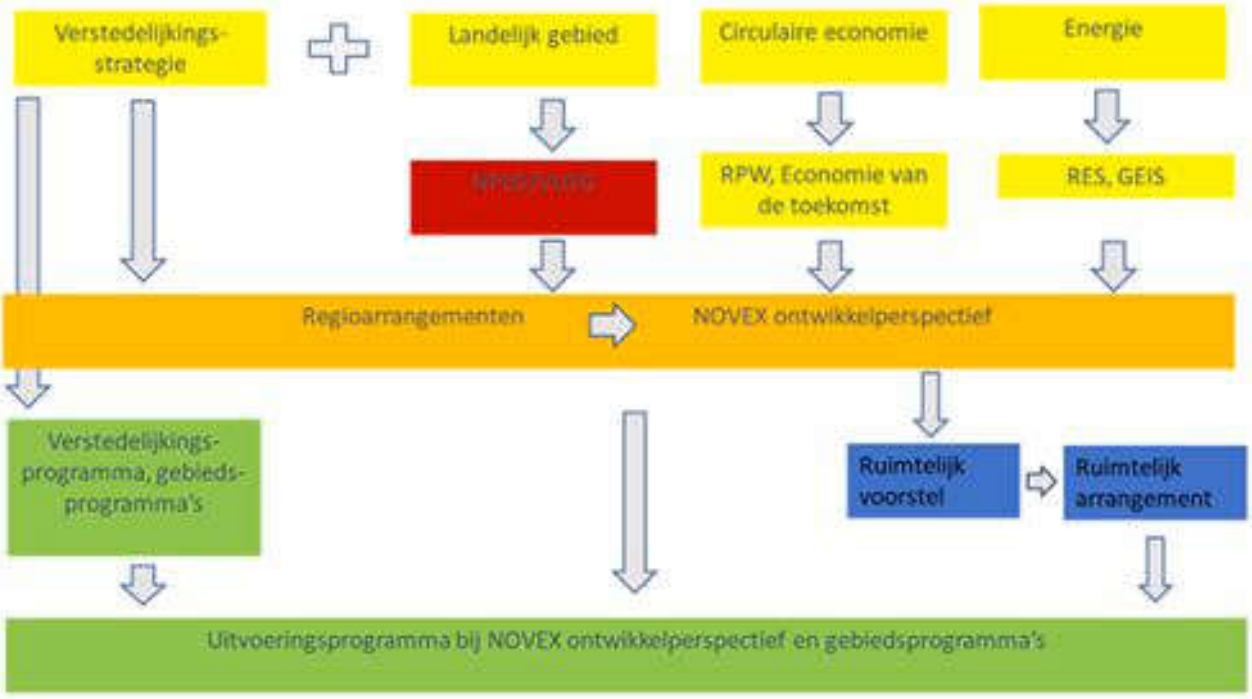
NOVEX
Binnen de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) zijn 17 NOVEX-gebieden aangewezen waarin Rijk en regio langjarig samenwerken aan complexe, vaak gestapelde opgaven in deze gebieden. De GMR behoort samen met de Regio Foodvalley (FV) tot deze 17 Novex-gebieden. De grote ruimtelijke transities in deze gebieden vragen om een NOVEX-uitvoeringsagenda en ontwikkelperspectief. Het ontwikkelperspectief bouwt voort op de verstedelijkingsstrategie, het Regioarrangement, VLGG, de Regionale EnergieStrategie (RES) en de Gelderse Energie Infra Structuur (GEIS) en is onderdeel van het Ruimtelijk voorstel van de Provincies Gelderland en Utrecht. Het ontwikkelperspectief NOVEX Arnhem Nijmegen Foodvalley is opgebouwd langs drie hoofdopgaven:
- Realiseren van een schaalsprong in verstedelijking met oog voor leefomgeving.
- Realiseren van natuurherstel en een robuust watersysteem.
- Realiseren van een transitie in het landelijk gebied.

Eind 2023 is het NOVEX-Ontwikkelperspectief opgesteld voor onze regio en vastgesteld door de Colleges van burgemeesters en wethouders in de GMR en FV. In de NOVEX uitvoeringsagenda staan de maatregelen die nodig zijn om de gemeentelijke opgaven te realiseren. Over een deel van deze maatregelen zijn al afspraken met elkaar gemaakt (Bestuurlijke afspraken verstedelijking in 2022). Over een deel van deze maatregelen moeten nog nadere afspraken worden gemaakt. Dit gebeurt in de NOVEX uitvoeringsagenda. Dit is een gezamenlijke agenda van Rijk, provincies, regio's en waterschappen. De uitvoeringsagenda wordt in 2024 opgesteld.

Gebiedsprogramma Liemers
In de Liemers zijn vanuit de verstedelijkingsstrategie (nu NOVEX) in een gebiedsprogramma doelen vertaald naar concrete acties/ maatregelen met een prioritering. Hierin wordt duidelijk welke acties/ maatregelen er op korte termijn worden opgepakt en welke meer op de lange termijn.

In 2024 ligt de prioriteit bij het onderzoeken van de mogelijkheden voor woningbouw in de spoorzones (Westervoort, Duiven, Zevenaar en Didam). Dit is nodig om de toekomstige woningbouwopgave tot 2040 te kunnen uitvoeren (inbreiding zoveel mogelijk boven uitbreiding). Daarnaast ligt er een ambitie om de groenblauwe gebieden en structuren binnen en buiten de stedelijke zone te versterken en deze nog meer met elkaar verbinden. Hiermee moeten de landschapswaarden overal in de stedelijke zone nabij zijn en kunnen bijdragen aan een goed woon- en leefklimaat, de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en gezondheid. Specifiek voor het Broek wordt ingezet op versterking van de landschapsstructuren, groenblauw in combinatie met een vitale en toekomstbestendige landbouwsector en een aanpak droogte. Daartoe onderscheiden we in de Liemers in grote lijnen 3 zones:
- Het Liemers Broek (zone boven de A12) à aanpak via VLGG.
- De Stedenband (Westervoort-Didam) à aanpak via NOVEX.
- Het buitendijksgebied (van Spijk tot Doesburg) à aanpak via IRM en PAGW

Afbeelding 1: ruimtelijke trajecten en hun samenhang

3.2 Wat willen we bereiken?

Programmadoel

In Westervoort is het goed leven, wonen en werken. De gemeente werkt aan een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Toelichting
De gemeente wil de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Het behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau is belangrijk. Voor een goed ondernemings-en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Westervoort belangrijke randvoorwaarden.

Een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in de gemeente is belangrijk. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

De gemeente stimuleert en faciliteert en is hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Westervoort. Daarbij heeft de gemeente een verbindende rol en is zich bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Westervoort.

Hoofddoelen

Daarom zet de gemeente in op:
- Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.
- Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Het implementeren van nieuwe wetgeving die op de gemeente afkomt.

3.3 Wat gaan we daarvoor doen?

De wensen en de speerpunten in dit programma sluiten goed aan bij de opgaven uit het collegeakkoord.

A. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.
Dit zijn de speerpunten:

3.A.1	***Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw***
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Westervoort sluit aan bij de behoefte, initiatieven en ontwikkelingen in de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.
Toelichting	Met het vaststellen van de Woonvisie 2021-2030 heeft de gemeente weer een actievere en proactieve houding gekregen in de uitvoering van het gemeentelijk woonbeleid. De noodzaak voor deze houding is inmiddels via de Nationale Woon en Bouwagenda, het programma een duurzaam thuis en de nieuwe Woondeals ook op rijks, provinciaal en regioniveau vorm gekregen voor het langer zelfstandig thuis wonen, de grote (betaalbare) woningbouwopgave, de grote druk op de woningmarkt, de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, de toenemende regionale samenwerking en taken, een actievere rol richting woningbouwcorporaties en een aantal urgente vragen binnen het taakveld wonen, bevestigd. In de Woonvisie is een groot aantal doelen voor de komende jaren benoemd. Deze zijn na de evaluatie van de Woonagenda 2021-2022 voor de jaren 2023-2024 concreet gemaakt in de Woonagenda 2023-2024. Voor de jaren 2025-2026 zal op basis van de Woonvisie en nieuw Rijksbeleid een nieuwe Woonagenda worden opgesteld. Om aan de grote behoefte aan woningen te kunnen gaan voldoen moet de voor woningbouw ingezette versnelling worden doorgezet. Daarvoor zijn zowel de al bekende inbreidingslocaties als het Centrum en Westervoort-Noord hard nodig. De gemeente wil de juiste woningen realiseren rekening houdend met de geconstateerde woningbehoefte en met doorstroming uit de bestaande voorraad. Er worden gesteld op het gebied van betaalbaarheid, energie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en levensloopbestendigheid. Met de Woondeal 2023 is geconstateerd dat er voor de regio nog een grotere woningbehoefte is dan tot nu toe berekend. Dit betekent dat er dus met blijvende prioriteit uitvoering gegeven moet worden aan woningbouw op de nu bekende locaties en dat er nog ruimte is om de komende jaren te zoeken naar aanvullende locaties.
Risico's	Onvoldoende kunnen inzetten op monitoring, continuering van gemaakte afspraken, inzet op beleid en of woningbouwprojecten. Bij woningbouwlocaties specifiek zijn er in algemene zin risico's als: onrendabele toppen, netcongestie, het niet kunnen vinden van personeel voor met name specialistische functies, afhankelijkheid ontwikkelaar (bij locaties waar we faciliterende rol hebben), stikstof, gerechtelijke uitspraken, doorlooptijd beroepsprocedures Raad van State etcetera. Verder is het uitblijven van de noodzakelijke besluiten een procesrisico om voldoende woningen op tijd te kunnen realiseren. Het beleid is daardoor onvoldoende effectief of woningbouwprojecten en/of de realisatie van woningen en de woonagenda schuift daardoor op in de tijd.
Planning	Uitvoering geven aan de Woonvisie 2021, de Woonagenda en de Woondeal 2023, waaronder de woningbouw (huidige korte termijn plannen voor de komende twee tot vier jaar). De Woonvisie en woningbouw zijn gecombineerd met de Woondeal 2023 meerjarige processen die de komende jaren blijvend om grote inzet vragen. Voor de middellange termijn start deze raadsperiode de visievorming voor mogelijke nieuwe woningbouwlocaties op basis van de nieuwste prognose cijfers.

3.A.1	*Uitvoeren Woonvisie/ Versnellen woningbouw*
Financiën	Voor de uitvoering van dit speerpunt is met de voorjaarsnota 2021 gelet op de ambities uit de nieuwe Woonvisie, de Woonagenda en de Woondeal meerjarig extra middelen aan extern advies-, onderzoek, ondersteuning of facilitering van initiatieven structureel € 15.000 per jaar opgenomen. Dit bedrag wordt met ingang van 2025 structureel verhoogd met € 6.000 tot € 21.000. Voor de uitvoering urgentie, bezwaar en beroep van onze Huisvestingsverordening wordt met ingang van 2024 een andere kostenverdeling tussen corporaties en gemeenten. Zodat deze wat meer in balans is. Dit leidt tot een verhoging van het benodigde budget van € 6.000. Voor de woningbouw zijn de bestaande (extra) middelen vanuit de huidige ambtelijke formatie, de voorbereidingskredieten, grondexploitaties en anterieure overeenkomsten vooralsnog afdoende dekking.
Participatie	De Woonagenda met daarin opgenomen de actuele informatie per doel wordt 2 maal per jaar met de gemeenteraad gedeeld. Voor wat betreft woningbouw en verdere beleidsontwikkeling bepaalt de gemeente, afhankelijk van de situatie en de ontwikkeling hoe en in welke mate participatie wordt ingezet.

3.A.2	*Ontwikkeling Westervoort Noord /Haalbaarheidsverplaatsing sportclubs*
Doel	Verplaatsing sportclubs en ontwikkeling Woningbouw in Westervoort-Noord.
Toelichting	Op 6 maart 2023 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak Westervoort Noord gewijzigd vastgesteld. In vervolg daarop zijn op 8 juni 2023 het communicatie- en participatieplan en op 11 maart 2024 de kadernota (gewijzigd) vastgesteld. De gemeenteraad gaat nog voor de zomer 2024 de gebiedsvisie Westervoort-Noord behandelen. Aansluitend hierop wordt een stedenbouwkundig plan opgesteld. Na de definitieve locatiekeuze voor het nieuwe sportcomplex kunnen ook daar voor de plannen verder worden uitgewerkt. Voor het nieuwe sportpark wordt een locatie in het tussengebied gezocht. In de loop van 2024 zal duidelijk worden of hier een bestuurlijk gedragen oplossing wordt gevonden. Ondertussen wordt met de sportclubs gesproken over de financiële consequenties van de verhuizing.
Risico's	Belangrijkste risico's voor de ontwikkeling van Westervoort-Noord zijn: 1. Locatiekeuze sport park en verwerving gronden 2. Financiële haalbaarheid 3. Ontwikkelingen op de woningmarkt 4. Verplaatsing Struyk-Verwo
Planning	Vaststelling gebiedsvisie in Q2 Vaststelling Stedenbouwkundig plan Q4 2024/Q1 2025 Vaststelling bestemmingsplan/omgevingsplan Q3 2025
Financiën	Omdat op dit moment nog geen sluitende grondexploitatie kan worden opgesteld is Woningbouwimpuls (WBI) subsidie aangevraagd en toegekend. Bij het stedenbouwkundig plan zullen financiële scenario's voor de uitvoering worden opgesteld. Aan college en raad zullen diverse scenario's worden voorgelegd over de haalbaarheid van Westervoort Noord en/of delen daarvan en welke financiële consequenties deze hebben voor de gemeente zodat de raad een weloverwogen keuze kan maken voor het vervolgtraject.
Participatie	Volgens het participatieplan worden na de zomer 2024 diverse bijeenkomsten georganiseerd in het kader van het opstellen van het stedenbouwkundig plan.

B. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.

Dit zijn de speerpunten:

3.B.1	Herstructurering centrum Westervoort
Doel	Westervoort wil een aantrekkelijke gemeente zijn voor ondernemers en de economische ontwikkeling in het winkelgebied stimuleren. Dit zorgt voor (het behoud van) werkgelegenheid en houdt het voorzieningenniveau voor inwoners in stand. Westervoort wil een aantrekkelijk centrum hebben voor de inwoners en woningbouw realiseren nabij het station.
Toelichting	In 2021 is de Centrumvisie Westervoort opgesteld samen met stakeholders uit het centrum. In 2022 is deze visie uitgewerkt tot een schetsontwerp voor het winkelcentrum. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd in juni 2022. In 2022 is het plan verder uitgewerkt met de eigenaar en de winkeliers. Gemeente en ontwikkelaar zijn de afstemming gestart over onder andere de woningbouw, ontsluiting, parkeren en de benodigde planologische procedure. In 2023 zijn de eerste winkels verhuisd binnen het centrumplan: bakkerij Koenen en de Hema zijn verhuisd naar het plein. Medio 2023 heeft de raad een programmaplan vastgesteld waarin de bredere opgaven van het centrum van Westervoort worden uitgewerkt. Het programmaplan voorziet in het uitvoeren van onderzoeken naar de openbare ruimte, het gemeentehuis en de Wyborgh. Ook is de omgevingsvergunning toegekend voor de verbouwing van de Lidl. In het najaar van 2023 is een subsidieaanvraag ingediend en toegekend vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden ter hoogte van € 2,6 miljoen. De helft hiervan is voor de openbare ruimte, de andere helft voor de mogelijke transformatie van de leegstaande delen van het gemeentehuis. Begin 2024 heeft de gemeenteraad de kaders en uitgangspunten voor het centrumplan vastgesteld en de benodigde cofinanciering toegezegd voor de vernieuwing van de openbare ruimte. Ook heeft de gemeenteraad ingestemd met een verklaring van geen bedenkingen voor de omgevingsvergunning afwijkend van het bestemmingsplan voor de voorgenomen woningbouw in de Wyborgh. Met dit plan krijgt Westervoort weer een centrum waar bewoners zich thuis voelen, bezoekers welkom zijn en ondernemers een goede boterham kunnen (blijven) verdienen. Winkels worden meer gegroepeerd en beter gesitueerd, het winkeloppervlak neemt af, de leegstand neemt af of verdwijnt en er komen woningen bij. Ook wil het college onderzoeken of de ambities voor de spoorzone uit de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen nog meer kansen bieden voor het centrum. Uitgangspunt daarbij is dat de zoektocht naar aanvullende kansen niet ten koste gaat van de planning van het winkelcentrum.
Risico's	De gemeente is afhankelijk van derden. Denk hierbij aan vastgoedeigenaren en ondernemers, binnen de winkelgebieden. De gemeente is ook afhankelijk van de beschikbare ambtelijke capaciteit. De financiële situatie van de gemeente Westervoort is kwetsbaar. Hierdoor kan het op momenten moeilijker zijn om investeringen te doen. Dit kan risico's geven voor het centrumplan. Voor de transformatie van de Wyborgh en de openbare ruimte zijn deze risico's ondervangen. Met de afspraken over plankosten, de verkregen subsidie en de toezegging van cofinanciering voor de openbare ruimte is de inschatting dat er voldoende budget beschikbaar is om deze projecten uit te voeren. Voor de beoogde transformatie van het gemeentehuis worden deze risico's goed gemonitord in 2024 en zo nodig getemporiseerd.

3.B.1	Herstructurering centrum Westervoort
Planning	De meeste nieuwe winkels zullen in de loop van 2024 open gaan. Aanvang van de bouwwerkzaamheden voor de Lidl wordt verwacht medio 2024. Start van de woningbouw wordt niet verwacht voor 2025. De gemeente start in 2024 met het ontwerpproces en participatietraject voor de openbare ruimte. In 2025 kan het bestek worden opgesteld en kan er een aannemer geselecteerd worden waarna er eind 2025 gestart kan worden met de uitvoering openbare ruimte. Naast de transformatie van het winkelcentrum onderzoekt de gemeente ook wat de transformatiemogelijkheden zijn van de leegstaande delen van het gemeentehuis. Hierover volgt later in 2024 een update aan de gemeenteraad. In april van 2024 sluit de gemeente een samenwerkingsovereenkomst met de eigenaar van het winkelcentrum.
Financiën	Voor het centrum is een gebiedsexploitatie opgesteld. Eventuele baten uit de ontwikkeling van het centrum worden ingezet als dekking voor onderzoekskosten en plankosten. Dit is uitgewerkt in het programmaplan. De transformatie van de Wyborgh wordt uitgevoerd voor rekening en risico van de eigenaar. Voor de plankosten voor de transformatie van de Wyborgh zijn afspraken gemaakt met de eigenaar. Ook verkoopt de gemeente grond aan de eigenaar. Daarbij wordt uitgegaan van de kostendekkendheid van de vergoeding. In het najaar van 2023 is een subsidieaanvraag ingediend en toegekend vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden. Voor de openbare ruimte is er een subsidiebedrag beschikbaar ter hoogte van € 1,3 miljoen. Begin 2024 heeft de gemeenteraad de benodigde cofinanciering toegezegd voor de vernieuwing van de openbare ruimte. Hiermee is er voldoende budget om de openbare ruimte te transformeren. Het budget is taakstellend, bij tegenvallers wordt de scope van de plannen aangepast. Vanuit de subsidieaanvraag is de verwachting dat er op de transformatie van het gemeentehuis een onrendabele top zit die maar ten dele gedekt wordt vanuit de subsidie. Voor de gewenste transformatie van het gemeentehuis is daarom naar verwachting ook een investering vanuit de gemeente nodig. Over de vorm en grootte van deze investering wordt naar verwachting in de loop van 2024 meer duidelijk. Voordat er keuzes worden gemaakt over investeringen in het gemeentehuis worden deze uiteraard voorgelegd aan de gemeenteraad. Er is nog geen zicht op financiële consequenties van eventuele ambities voor de spoorzone Westervoort.
Participatie	Voor de transformatie van De Wyborgh heeft de gemeente periodiek overleg met de ontwikkelaar en winkeliers. Voor de openbare ruimte stelt de gemeente een klankbordgroep samen om bewoners te betrekken. Het niveau van participeren is vastgesteld op ‘adviseren’. Gedurende het proces wordt onderzocht of het mogelijk is om voor onderdelen van de openbare ruimte, als een soort van pilot, bewoners te betrekken op een hoger niveau van participatie.

3.B.2	Duurzaamheid
Doel	Doelstellingen per programmalijn zijn: • Energietransitie: 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een CO2 neutrale elektriciteitsvoorziening in 2050. • Klimaatadaptatie: Klimaatbestendig en water robuust in 2050. • Circulariteit: 100% circulair in 2050
Toelichting	Het programma circulaire economie bestaat uit drie samenhangende programmalijnen: Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulariteit (grondstoffentransitie). Dwars door deze programmalijnen heen ontwikkelen we een integrale aanpak voor bedrijven(terreinen).
Risico's	Ondanks gemeentelijke participatie is een risico dat samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijs en overheid onvoldoende van de grond komt en er onvoldoende stappen gezet worden richting de programmadoelstellingen. Voor het behoud en versterking van draagvlak voor maatregelen en acties is consistente communicatie van belang. Zo hebben we de afgelopen jaren gezien dat met name landelijke ontwikkelingen enorme impact hebben op draagvlak en de afkalving hiervan. Daarnaast is het een risico dat er financiële druk ontstaat door het uitblijven van structurele middelen van het Rijk aan gemeenten en daardoor, onvoldoende continuïteit hebben op gemaakte afspraken, inzet op beleid, initiatieven en/of allianties, waardoor kansen of allianties verloren gaan. Tot slot is netcongestie een issue dat een (realisatie) risico vormt voor projecten met betrekking tot onder andere grootschalige opwek, elektrificatie van zowel bedrijfsprocessen als – transport, aardgasvrij.
Planning	De planning is meerjarig. Het speerpunt blijft de komende jaren in toenemende mate, stevige aandacht vragen. Wettelijke doelstellingen, ambitiedocumenten en onderliggende programmeringen moeten meer concrete activiteiten geven voor de komende 4 jaar en een programmering op hoofdlijnen richting 2050. Aandachtspunt hierbij is dat externe ontwikkelingen regelmatig leiden tot bijsturing van planningen. Dit vereist flexibiliteit in de programmering. Belangrijke actiepunten voor 2025: • Energietransitie: ◦ Res 2.0 ◦ Herijken capaciteitsraming ◦ Ontwerpen Integrale Visie op Duurzaamheid en monitoringsdashboard ◦ Vervolg aanpak energie armoede ◦ Uitvoeren Nationaal Isolatie Programma (NIP) • Circulariteit: ◦ Verduurzamen verenigingen & -evenementen ◦ Circulair inkoopbeleid ◦ Implementatie CROW monitor • Klimaatadaptatie: ◦ Beleidsontwikkeling Biodiversiteit ◦ Implementatie Landelijke Maatlat Klimaatadaptatie ◦ Opstellen en uitvoeren subsidieregeling Klimaatadaptatie ◦ Klimaat adaptief maken van o.a. Plein aan Korte Griet • Bedrijventerreinen ◦ Opstellen Plan van Aanpak voor de verduurzamingsopgave op de bedrijventerreinen (incl. netcongestie en laadinfra voor zover dit binnen onze cirkel van controle of-invloed ligt).

3.B.2	Duurzaamheid
Financiën	Voor het de uitvoering van de programmalijn Energietransitie heeft uw raad in totaal en structureel € 82.000 procesgeld beschikbaar gesteld (exclusief bedrijfsvoeringskosten). Voor de uitvoering van de programmalijn Circulariteit heeft uw raad € 16.000/jaar procesgeld beschikbaar gesteld tot en met 2025 (exclusief bedrijfsvoeringskosten). Voor de uitvoering van de programmalijn Klimaatadaptatie is totaal € 823.720 ter beschikking gesteld tot en met 2027.
Participatie	We kunnen de ambities voor alle de drie programmalijnen alleen realiseren met grote inzet en betrokkenheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Om hen actief te betrekken is communicatie & participatie in het ‘hart’ van het programma geplaatst. Hiertoe is een Communicatiestrategie, het beeldmerk en platform ’Samen1Nergie’ en een Participatie strategie ontwikkeld. Daarnaast werken we met ondernemersverenigingen samen om te komen tot een gedragen aanpak richting bedrijven(terreinen). Ook bereidt de gemeente samen met de klankbordgroep en juniorklankbordgroep nieuw beleid voor en haalt het nieuwe ideeën op en wordt er een stap gezet richting verenigingen en maatschappelijke organisaties.

3.B.3	Liemerse ambassade
Doel	Optimale regionale samenwerking tussen de Liemerse gemeenten met onderwijs en ondernemers.
Toelichting	De Liemerse Ambassade wordt gezien als belangrijke organisatie, waar de gemeente samenwerkt met bedrijfsleven en onderwijs. De gemeente ziet graag dat dit de komende jaren wordt geïntensiveerd, onder meer als uitkomst van de evaluatie van de Liemerse Economische Visie (LEV) 2020-2023. De Liemerse Ambassade gaat ook de komende jaren uitvoering geven aan het Actieplan LEV 2024-2026, samen met de gemeenten Westervoort, Duiven, Zevenaar, Doesburg en Montferland en met wederom als speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie inclusief retail. Daarnaast is de Liemerse Ambassade betrokken bij een verkenning van de landbouw in de Liemers en betrokken bij het LEADER-programma 2023-2027 voor de vijf Liemerse gemeenten.
Risico’s	De Liemerse Ambassade geeft ook komende jaren uitvoering aan de Liemerse Economische Visie 2024-2026. Uit de evaluatie in 2023 is gebleken dat extra inspanningen nodig zijn om ondernemers en onderwijs beter aan te haken om de gezamenlijke doelstellingen te halen.
Planning	De evaluatie van de Liemerse Economische Visie 2020-2023 heeft geleid tot een Actieplan voor de periode 2024-2026. De Liemerse Ambassade werkt dit actieplan in Q2 2024 uit tot een concreet Plan van Aanpak voor de periode tot en met 2026.
Financiën	In de programmabegroting staat voor de Liemerse Ambassade voor 2024 en verder een bedrag van jaarlijks € 15.000 opgenomen. Voor uitvoering van de Liemerse Economische Visie 2024-2026 staat een bedrag opgenomen van jaarlijks € 18.000. Daarnaast resteert over de periode 2020-2023 een bedrag van € 32.500.
Participatie	Projecten die door de Liemerse Ambassade worden opgepakt, komen veelal vanuit de samenleving en er wordt in gezamenlijkheid uitvoering aan gegeven. Zoals het promoten van logistiek en vrijetijdseconomie, maar ook het LEADER-programma en de verkenning van de landbouw.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, die op de gemeente afkomt.
Dit zijn de speerpunten:

3.C.1	Transitie naar een definitief omgevingsplan
Doel	Een definitief omgevingsplan waarin alle gemeentelijke verordeningen, regels voor de fysieke leefomgeving en bestemmingsplan zijn opgenomen.
Toelichting	Met de komst van de Omgevingswet zijn alle ruimtelijk relevante regels (regels voor de fysieke leefomgeving) opgenomen in één tijdelijk omgevingsplan. Op dit moment zijn deze “losse” ruimtelijke regels, zoals bestemmingsplannen, verordeningen etcetera nog op zichzelf staand, maar het doel is dat de losse onderdelen in één definitief omgevingsplan hun plek krijgen.
Risico’s	Intern: ambtelijke capaciteit; extern: digitaal systeem (DSO)
Planning	Definitief omgevingsplan inclusief een digitaal (landelijk werkend) systeem 2031.
Financiën	Tot en met 2025 dekt het budget vanuit de gemeentebegroting en de extra middelen die vanuit het rijk komen de noodzakelijk uitgaven. Daarna zal er extra budget beschikbaar moeten komen.
Participatie	Kennisgevingsplicht en motiveringsplicht.

3.4 Wensen/keuzemogelijkheden/overige activiteiten/investeringen

3.4.1 Extra inhuur voor verlenen omgevinsvergunningen
In 2023 is ruim € 189.000 leges meer geïnd dan in de begroting (ook na wijziging) 2023 was opgenomen. Dit is te verklaren uit het feit dat er meerder grotere bouwwerken zijn vergund (o.a. woningbouw en appartementencomplex Klapstraat) dan was voorzien. Deze extra inkomsten zijn gerealiseerd met extra inhuur capaciteit. Voor 2024 voorziet de gemeente eveneens extra werkzaamheden in de voorbereidingen op de woningbouwlocaties Westervoort-Noord, De Wyborgh en de Nieuwhof waarvoor ook extra inhuur noodzakelijk zal zijn. De verwachting is dat er in de tweede helft van dit jaar aanvragen binnen zullen komen volgend uit deze ontwikkelingen. Met name zal dit leiden tot aanvragen om buitenplanse omgevingsplan activiteiten die vervolgens de bouwactiviteit mogelijk maakt. Om voldoende capaciteit op vergunningverlening te borgen om deze aanvragen te kunnen behandelen, is extra inhuur nodig. De bekostiging van deze extra inhuur € 40.000 incidenteel.

3.4.2 *Extra capaciteit riolering*
Op dit moment huurt de gemeente capaciteit in om werkzaamheden op het gebied van riool uit te voeren. De werkzaamheden zijn van permanente aard zoals het oplossen en afhandelen van rioolverstoppingen, toezicht houden op renovatie werkzaamheden, dagelijks beheer en onderhoud van het rioolsysteem, signaleren van problemen en verbeterpunten in het rioolsysteem, oplossen van calamiteiten en het aansturen van diverse uitvoeringspartijen. Omdat op de langere termijn inhuren duurder is en de kennis niet in de organisatie blijft moet er extra capaciteit in de organisatie worden geborgd. De kosten hiervoor bedragen € 80.000 per jaar en worden gedekt uit de voorziening riolering. 1/3 van de kosten komen volgens de verdeelsleutel ten laste van de gemeente Westervoort. De kosten worden verrekend in het rioolrecht.

Al jaren is er sprake van een onderbezetting op het gebied van riolering. Hierdoor kunnen de taken niet voldoende worden uitgevoerd. Tot op heden heeft dit nog niet tot grote problemen geleid. Met alle nieuwe ontwikkelingen in de woningbouw en het complexer worden van het werkveld en ouder wordende arealen wordt voorzien dat de taken niet meer voldoende kunnen worden uitgevoerd. Om toekomstbestendig en robuust de taken uit te kunnen voeren dient er 1 fte aangevuld te worden op de huidige bezetting. Dit blijkt ook uit de formatiescan van rioned. Volgens die berekening is minimaal 3 FTE noodzakelijk als de gemeente maximaal regisserend werkt. Indien de gemeente meer in eigen beheer uitvoert is er maximaal 5 FTE nodig. De huidige bezetting is 2 FTE. Deze extra kosten worden gedekt uit de voorziening riolering. De kosten bedragen € 80.000 per jaar. 1/3 van de kosten komen volgens de verdeelsleutel ten laste van de gemeente Westervoort. De kosten worden verrekend in het rioolrecht.

3.5 Wat gaat het kosten?

		2024	2025	2026	2027	2028
	Speerpunten:					
3A1	Uitvoeren woonvisie/ versnellen woningbouw		-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
3A2	Ontwikkeling Westervoort Noord / haalbaarheidsverplaatsing sportclubs					
3B1	Herstructurering centrum Westervoort					
3B2	Duurzaamheid					
3B3	Liemerse Ambassade	32.500				
3C1	Transitie naar een definitief omgevingsplan					
	Totaal speerpunten	**32.500**	**-6.000**	**-6.000**	**-6.000**	**-6.000**
	Wensen/keuzes/ overige activiteiten:					
341	Extra inhuur voor verlenen omgevingsvergunningen	-40.000				
342	Extra capaciteit riolering	0				
	Totaal wensen/keuzes/overige activiteiten/investeringen	**-40.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Autonome ontwikkelingen:					
3511	Aanbesteding onderhoud openbare verlichting	-5.000				
3512	Groot beton Onderhoud B25	-30.000				
3513	Vervangen VRI Brugweg	-24.325				
3514	Onderhoud groen Mosterdhof	-150.000	-150.000			
3515	Vervangen asfalt Lathumse Afweg		-2.567	-2.567	-2.567	-2.567
3516	Aanbrengen damwand de Waaij		-5.067	-5.067	-5.067	-5.067
3516	Dekking uit voorziening riolering		5.067	5.067	5.067	5.067
	Afvalinzameling		-188.000	-188.000	-188.000	-188.000
	Afvalstoffenheffing		188.000	188.000	188.000	188.000
	Totaal autonome ontwikkelingen	**-209.325**	**-152.567**	**-2.567**	**-2.567**	**-2.567**
	Totaal programma 3	**-216.825**	**-158.567**	**-8.567**	**-8.567**	**-8.567**

3.5.1 Toelichting op de autonome ontwikkelingen

3.5.1.1 Aanbesteding onderhoud openbare verlichting
Het contract voor het onderhoud op de openbare verlichting loopt dit jaar af. De drie Liemerse gemeenten gaan gezamenlijk de aanbesteding uitvoeren. De kosten voor de aanbesteding voor de gemeente Westervoort bedraagt € 5.000 incidenteel.

3.5.1.2 Groot betononderhoud B25, snelfietsroute brug over de Rivierweg
Uit inspecties is gebleken dat de betonnen steunpunten van de brug flinke scheurvorming vertonen. Om grotere schade te voorkomen en de veiligheid te kunnen waarborgen is herstel nodig. Hiervoor is een bedrag van € 30.000 nodig. Dekking van dit bedrag binnen het beschikbare reguliere onderhoud budget is niet mogelijk. Voorgesteld wordt om incidenteel een bedrag van € 30.000 bij te ramen.

3.5.1.3 Vervangen verkeersregelinstallatie (VRI) Brugweg
In de Voorjaarsnota 2023 is ter voorbereiding van de vervanging van de VRI een bedrag opgenomen voor € 30.000. Echter de voorbereiding is in 2023 niet volledig afgerond waardoor er in 2024 nog een bedrag van € 24.325 nodig is voor advies- en onderzoekskosten. Dit omdat deze installatie zo specifiek is dat er externe kennis voor nodig is om een contract op te stellen en de uitvoering te gaan begeleiden. De kosten voor vervanging van de VRI is opgenomen in de begroting 2024.

3.5.1.4 Onderhoud groen Mosterdhof
Het wijkontwikkelingsplan Mooi Mosterdhof omvat zoals bekend ook de herinrichting van wijk. Dit herinrichtingsplan is recent opgeleverd en moet vanaf nu in beheer worden genomen. Om het groen mooi te houden zijn meer kosten gemoeid dan eerder is aangenomen. Voor de eerste twee jaar is een bedrag van € 150.000 extra nodig. De verwachting is dat de kosten daarna aanzienlijk dalen omdat de plantvakken dan gesloten zijn. Daarna kan het mee in het nieuwe onderhoudsbestek en valt het binnen de reguliere onderhoudsbudgetten.

3.5.1.5 Vervangen asfalt Lathumse Afweg
Bij de uitvoering van asfaltherstel van de deklaag van de Lathumse Afweg, bleek dat het asfalt veel slechter was dan voorzien. Daardoor moet het gehele (teerhoudende) asfalt pakket inclusief fundering worden vervangen in plaats van alleen de deklaag. De kosten bedragen ongeveer € 70.000. Hiervoor dient een krediet van € 70.000 beschikbaar te worden gesteld. De kapitaallasten bedragen vanaf 2025 € 2.567 per jaar.

3.5.1.6 Aanbrengen damwand de Waaij
Doordat de gemeente te veel grond heeft verkocht zijn er door bewoners van de Waaij bijgebouwen gebouwd welke te dicht bij de watergang staan. De kant van de sloot zakt in waardoor de bijgebouwen dreigen te verzakken. Om dit op te lossen zijn alle opties bekeken en besproken met het Waterschap. Het dempen van de sloot is geen oplossing en de enige duurzame oplossing is om de kanten te verstevigen door het plaatsen van een damwand. De kosten hiervoor incl. de voorbereiding bedragen € 95.000. De jaarlijkse kapitaallast bedraagt vanaf 2025 € 5.067 en wordt gedekt uit de voorziening Riolering.

Bijlage 1: Voorstellen "Financieel gezond 2026"

In de afgelopen maanden is er al gezocht naar mogelijkheden om de dreigende begrotingstekorten in de komende jaren op te lossen. Deze actie heeft een lijst aan mogelijke bezuinigingen opgeleverd. De voorstellen zijn vervolgens ingedeeld in 3 categorieën. In categorie A zijn de voorstellen opgenomen waarover het college een positief advies afgeeft. Het betreft hier veelal boekhoudkundige maatregelen maar ook leermomenten uit de recente jaarrekening. Budgetten die al enige jaren niet volledig worden gebruikt kunnen gedeeltelijk worden afgeraamd. In categorie B zijn de voorstellen opgenomen waar het college de keuze laat aan de gemeenteraad. Dit betreft keuzes waar moet worden bepaald hoe de pijn kan worden verdeeld over alle onderdelen van de samenleving. In categorie C zijn maatregelen opgenomen die grote risico's met zich meebrengen en mogelijk voor afbreuk in de samenleving kunnen zorgen.

Onderstaand per programma de voorgestelde maatregelen met daarachter de categorie waar deze op is ingedeeld.

Overzicht bezuinigingen programma 1 Bestuur	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Cat**
Verhogen OZB tarieven woningen met 5%	160.828	166.618	171.950	171.950	A
Verhogen OZB tarieven niet-woningen met 5%	31.232	32.393	33.461	33.461	A
Invoeren reclamebelasting	23.000	27.600	32.200	32.200	C
Invoeren precariobelasting	pm	pm	pm	pm	A
Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten naar 50% (=nu 42%)	11.831	11.831	11.831	11.831	A
naar 60%	15.000	15.000	15.000	15.000	A
Tarieven weekmarkt kostendekkend maken (=nu 79%)	3.080	3.080	3.080	3.080	A
Taakstelling brandweer 2% (VGGM)	19.000	19.000	19.000	19.000	A
aanvullende taakstelling		19.000	19.000	19.000	B
Contributie K80 opzeggen	2.200	2.200	2.200	2.200	C
Representatiekosten bestuur verlagen met 20%	2.699	2.699	2.699	2.699	A
Scherper ramen budget reisdocumenten & rijbewijzen (6014)	10.000	10.000	10.000	10.000	A
Scherper ramen budget aankoop en onderhoud meubilair (1stroom)	3.700	3.700	3.700	3.700	A
Scherper ramen automatiseringsbenodigheden (1stroom)	3.700	3.700	3.700	3.700	A
Investeringskrediet vervanging bureaustoelen verlagen (1stroom)	0	1.850	1.850	1.850	A
Verlaging storting aan Algemene Reserve	500.000	500.000	500.000	500.000	A
Vermindering bijdrage aan voorziening dubieuze debiteuren	13.750	13.750	13.750	13.750	A
Jaarlijks terugkerende ruimte onder plafond BTW compensatiefonds	408.500	408.500	408.500	408.500	A
Algemene uitkering stelpost 2027 inzetten *			722.000		A
Leereffecten jaarrekening 2023	pm	pm	pm	pm	
Totaal bezuinigingen programma 1	**1.208.520**	**1.240.921**	**1.973.921**	**1.251.921**	

Overzicht bezuinigingen programma 2 Maatschappij	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Cat**
Minder verhogen mantelzorgcompliment	12.500	12.500	0	0	B
Afschaffen mantelzorgcompliment	12.500	12.500	0	0	B
5% korten op professioneel welzijnswerk	41.903	41.903	41.903	41.903	A
Jeugd en jongerenwerk onderbesteding jongerenwerker	30.000	30.000	30.000	30.000	A
Jeugd en jongerenwerk schrappen	295.000	295.000	295.000	295.000	C
Verlaging subsidies met 5% in sociaal domein	5.450	5.450	5.450	5.450	C

Verlaging subsidies in welzijnshoek	2.730	2.730	2.730	2.730	C
Subsidie Plusbus (leidt tot extra kosten elders)	59.250	59.250	59.250	59.250	C
5% afbouw over lokaal maatwerkdeel jeugdgezondheidszorg	4.450	4.450	4.450	4.450	C
Onderbesteding leerlingprognoses	2.500	2.500	2.500	2.500	A
Budget scholingskosten overig onderwijs schrappen	6.492	6.492	6.492	6.492	A
Structurele versterking schoolmaatschappelijk werk	312.000	312.000	312.000	312.000	A
5% bezuinigen op subsidies buurtgezinnen en bureau Halt	1.500	1.500	1.500	1.500	C
3% bijdrage huiselijk geweld kindermishandeling	3.450	3.450	3.450	3.450	C
Extra inzet specialistisch ondersteuner jeugd	440.000	440.000	440.000	440.000	A
Uitbreiding extra inzet specialistisch ondersteuner jeugd	185.000	185.000	185.000	185.000	A
Subsidie MDT aan te vragen voor 3 jaar	17.400	17.400	17.400	0	A
Onderbenutting post positieve gezondheid inzetten	20.000	20.000	20.000	0	A
Afbouw subsidies kleine organisaties (10%)	1.500	1.500	1.500	1.500	C
Verlagen budget professionele voorliggende voorzieningen	9.200	9.200	9.200	9.200	C
Stopzetten jongerencoach	101.000	101.000	101.000	101.000	C
Leereffecten jaarrekening 2023	pm	pm	pm	pm	
Totaal bezuinigingen programma 2	**1.563.825**	**1.563.825**	**1.538.825**	**1.501.425**	

Overzicht bezuinigingen programma 3 Omgeving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**Cat**
6057 APV; aanpassen diverse leges	2.125	2.125	2.125	2.125	A
6060 Abri's onderhoud	4.000	4.000	4.000	4.000	A
6061 Bewegwijzering	1.000	1.000	1.000	1.000	A
6064 Mobiliteitsplan/scholingskosten	7.500	7.500	7.500	7.500	B
6066 Reiniging openbaar gebied	5.000	5.000	5.000	5.000	B
6067 Verkeersmaatregelen	3.000	3.000	3.000	3.000	A
6069 Verkeersmaatregelen	2.000	2.000	2.000	2.000	A
6088 Openbaar onderwijs in GR		12.500	15.000	15.000	B
6090 Bijzonder basisonderwijs in GR		2.500	5.000	5.000	B
6106 Algemeen sportbeleid	3.000	3.000	3.000	3.000	C
6108 Stimulering sport	19.772	19.772	19.772	19.772	C
6111 Onderhoud sportaccomodaties	0	0	15.000	15.000	B
6118 Beeldende kunst subsidies	1.587	1.587	1.587	1.587	C
6123 Amateurkunst subsidies	2.757	2.757	2.757	2.757	C
6125 Overige culturele activiteiten	5.557	5.557	5.557	5.557	C
6131 Volksfeesten	2.620	2.620	2.620	2.620	C
6145 Openbaar groen		-110.000	12.000	12.000	C
6210 Gft inzameling	82.486	82.486	82.486	82.486	C
6210 Gft inzameling via afvalstoffenheffing	-82.486	-82.486	-82.486	-82.486	C
6219 Milieuonderzoek bodem	1.000	1.000	1.000	1.000	C
6223 Ongedierte bestrijding	1.000	1.000	1.000	1.000	C
6228 Bestemmingsplannen	14.800	0	0	0	A
6241 Volkshuisvesting	2.000	2.000	2.000	2.000	A
6266 Huize Vredenburg	7.000	14.000	14.000	14.000	C
6267 Scouting Westervoort	4.000	8.000	8.000	8.000	C
6269 Herstructurering het Ambacht	9.688	9.529	9.369	9.369	C
6272 Boomfeestdag	4.000	4.000	4.000	4.000	C
6283 Liemerse uitdaging	5.000	5.000	5.000	5.000	C
6303 Uitterweert	5.000	10.000	10.000	10.000	A
6304 Vrouwenslag	10.000				A

6316 Dorpsplein 115 RID bibliotheek	5.000	10.000	10.000	10.000	A
6424 Openbare orde		10.000	10.000	10.000	C
Leereffecten jaarrekening 2023	pm	pm	pm	pm	
Totaal bezuinigingen programma 3	**128.406**	**39.447**	**181.287**	**181.287**	

Van alle programma's bij elkaar opgeteld levert dat onderstaand overzicht per categorie op:

	Cat	2025	2026	2027	2028
Positief advies college	A	2.287.540	2.281.541	3.009.941	2.250.541
Keuze aan de raad	B	37.500	71.500	66.500	66.500
Negatief advies college	C	575.711	491.152	617.592	617.592
Totaal overzicht bezuinigingen		**2.900.751**	**2.844.193**	**3.694.033**	**2.934.633**